

Taxa postala
 platite in numerar
 No. 224.716-929.

Szerkesztőség
 és kiadóhivatal:
 Cluj-Kolozsvár, Strada
 Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10.
 Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, félévre 600, egészévre 1200 lej. Külföldi előfizetési árak: Havonta 1, negyedévre 3, félévre 6, egészévre 10 dollar, vagy az egyenértékű valuta. Hirdetések díjait szerinti. Az „UJ KELET” az erdélyi zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utányomását csak a szerkesztőség megfizésére el engedjük meg.

Bermentien leveleket nem fogadunk el.
 Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jambert Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Szerda, 1932 márc. 9.

5692. ÉV XV. ÉVF.
 VEADAR 1. 57. SZÁM

Duna-konföderáció

Még jóformán azt sem tudjuk, mit tartalmaz pontosan Tardieu Duna-konföderációs javaslata, de azt már tudjuk, hogy sem a nagyhatalmak, sem a kisállamok nincsenek megelégedve vele. Ismét egy terv, amely még melletti megszületett, már halálra volt ítélt. Pedig, ha jól meggondolnák a kisállamok, de a nagyhatalmak is, hogy ez a halálos ítélet nemcsak a Tardieu-tervet, de egész Európát is éri, talán mégis lehetne ahhoz a zöldsztalhoz egy kis konföderációról tárgyalni. Nemcsak Duna-konföderációról, de általános európai konföderációról is. Sőt világkonföderációról.

Mert konföderáció és összefogás nélkül bizony saját sirjukat ássák meg az államok.

Ami végeredményben nem olyan nagy baj, csak a népekért volna kár, amelyek végeredményben ártatlanok ebben az egész bűnös játékban.

Kis cimlet

Tudják önök, tisztelt hölgyeim és uraim, mit jelent a „kis cimlet”? Kevesen tudják! Tudhatják az exportörök, a külfölddel dolgozók, tudhatják a gazdagok, akik külföldre utazgatnak és a ma legjobb valutát viszik magukkal: a dollárt. A kevesen tudják, a sokak kedvéért megmondjuk, mi a kis cimlet. Röviden. A Federal Reserve Bank két év előtt elhatározta, hogy a bankjegyeket tetszőlegesen fogja tenni és ezután a kis cimletet bocsát ki. Tíz évig érvényesek a nagy dollár-cimlet, addig — most már nyolc évig — ki lehet cserélni a nagyot a kicsikével.

Ezek után megmondhatjuk, hogy a Lindbergh-baby rablóirol vagyon szó, akár 50.000 dollárt követelnek a szülőktől — kis cimletekben. A rablók tiszta üzletet csinálnak, ez közös jellemvonásuk Amerikában éppúgy, mint Közép-, Észak és Délkelet-Európában. Ha rabolnak, akkor legyen értelme. Kis cimletet akarnak, amit mindenütt akadálytalanul elfogadnak, Amerikától távoli országokban is, ahol a nagy, régi cimleteknek olcsóbb a kurzusa. Ötvenezer dollárt a rabló urak teljes értékben követelnek. Nem többet, nem is kevesebbet. Prompt üzletet akarnak, mint a modern rablók általában.

A Lindbergh-front mai állása szerint ez az üzlet a kereskedelmi szokványok figyelembevételével fog lebonyolódni. Kis cimletekben fogják a szülők eljuttatni a rabló urakhoz a kívánt összeget. Amit éppúgy megérdemelnek, mint minden más rabló, aki nagyban dolgozik és aki a munkája ellenértékét kizárólag a legértékesebb valutában követeli.

Sebesülés és adósság

A kormány demagógiát mivel a parasztadósságok konvertálásának súlyos problémájával? Egy kis demagógiáért a liberálisoknak sem kell a szomszédba menniük.

Ha a kormány száz százalékot ígér, ígérnek nek százszázat is.

Könnyen tehetik, mert máris azon törik a fejüket, hogy a konverzió megszállása után, hogyan borítsák fel az egész törvényt.

Azon csodálkozik már hetek óta az ország, hogy miért tapsolnak olyan lelkesen a liberális honatyák a torzszülött törvényjavaslatnak, amikor a konverzió szörnyűségei elsősorban az ő bankhálózataikon üt majd súlyos rést.

A magyarázat pedig egészen egyszerű. Csak nem bolond a liberális párt, hogy eljuttassa parányi népszerűségét a falu felé? Amikor a parlamenti pártok hónapok óta biztatják a parasztokat, hogy ne tartsanak a liberálisok, akiknek a parasztok főképpen tartoznak, nyugodtan tapsolnak a parlamentben ennek a nemfizetésnek.

Sőt hogy még jobb fiuk legyenek, rá biztatják erre az általános nemfizetésre.

Az egész világ részvéte mellett szombaton temetik el Briand-t

Brüning részvétnyilatkozatban adózott a nagy államférfi emlékének. Az összes európai államok parlamentjeiben elparentáltak Briand Aristidet

A Népszövetség gyászülést tart Briand emlékezetére

Páris, március 8. Briand halála nemcsak a francia, de az egész európai politikai világot megrázta. Az összes európai államok parlamentjei ünnepi gyászülésekben adózik a nagy francia államférfi emlékének. A legmélyebb hatást a Népszövetségnek váltotta ki Briand halála. Briand ugyszólván megalapítója és tíz éven keresztül irányítója volt a Népszövetség politikájának, amelynek működésére nemcsak mint a legnagyobb európai hatalom képviselője, de nagy egyéni kiválóságai révén volt mértékadó befolyással. Az összes európai kormányok részvétáviratokkal járultak hozzá a francia nemzet gyászához.

A francia parlament adózik Briand emlékének.

Páris, március 8. Briand Aristide halálának híre a kora délutáni órákban terjedt el a parlamentben és néhány perc múlva a képviselőház ülésére zúfolásig megtelt. A képviselők halálos csendben, felállva hallgatták végig Tardieu miniszterelnököt, aki a legmelegebb előismeréssel adózott a nagy halott államférfi érdemeinek. Az elnök ezután tizenöt percre felfüggesztette az ülést.

Tardieu kézcsókra járult Briand rovatához

Tardieu Laval kíséretében a kamarai ülés félbeszakítása után nyomban az Avenue Kleberre hajtatott, Briand utolsó párisi lakására. A két miniszter a halottszobában az elhunyt államférfi teteméhez járult s kezét csókolta a nagy halottnak. Megjelent a halottszobában Doumer köztársasági elnök is. A kormány az elhunyt nagy államférfit a nemzet halottjának deklarálta, ravatalát a Quai d'Orsay állíttatja fel s államköltészen temetteti el. A temetés valószínűleg csütörtökön lesz. Briand hozzátartozói beleegyezésüket adták halottjuk nemzeti végtisztességéhez. Briand 11-szer alakított kormányt, 16 kormányban volt külügy-, 4 kormányban belügyminiszter s ezenkívül néhányszor még az igazságügy és közoktatásügyi tárca birtokosa is.

Páris, március 8. Briand halála után a francia parlament adózik Briand emlékének.

Doumer elnökhöz és a kormányhoz a külföldi államfőktől és a kormányoktól tömegesen érkeznek a részvétáviratok.

A kamara ma gyászünnepélyt tart. A temetés az eddigi diszpozíciókkal elmentésben szombaton délután lesz. A nagy francia államférfit Cocherellesben fogják örök nyugalomra helyezni.

A lapok pártkülönbség nélkül nagy méltató cikkeket írnak Briand pályájáról. Különösen kiemelik lankadatlan fáradozását a béke megszerzése érdekében.

Brüning részvétnyilatkozata

Berlin, március 8. Brüning hancellár Briand halála alkalmából a Havas távirati iroda berlini munkatársának iratot juttatott el, melyben öszinte gyászát fejezi ki a francia nemzetet ért súlyos veszteség felett. Az iratban hangoztatja a kancellár, hogy Briand neve összeforrott a francia-német közeledés ügyével s így fog élni tovább. Ravatalánál a német kormány elismeri, hogy fáradhatatlanul szolgálta hazáját a meggyőződéses békebarát létre öszintén törekedett a francia-német közeledés létrehozására.

rály Briand halála alkalmából részvétáviratot intézett Doumer elnökhöz. A lapok a legmelegebb elismeréssel méltatják Briand érdemeit. Austin Chamberlain az alsóház ülésén elparentálta a nagy francia államférfit, kiemelve a világbékének tett szolgálatait.

A Népszövetség méltatta Briand-t.

Genf, március 8. A népszövetségi közgyűlés és a leszerelési konferencia főbizottságaiban mély megilletődéssel méltatta Hymans, illetve Henderson Briand államférfi pályáját s erőfeszítéseit a béke fenntartása körül.

London, március 8. V. György királyi propagandára.

Módosító javaslatot készítettek, hogy mindazok a földtulajdonosok, akik a fronton megsebesültek, tekintet nélkül arra, hogy mekkora földjük van, a konverzió legszelesebb áldásaiból részesedjenek.

Hogy mi köze van a hitelnek és az adósságnak a harctéri sebesüléshez, azt csak Duca és Tatarescu, az ő hűségesei tudják.

Arról már nem is beszélünk, hogy voltak a frontokon nagyon derék katonák, akik végigszenvedték a háború minden poklát, csak történetesen nem sebesültek meg. Ezek a liberális párt jóvótaból többet kell majd visszafizessenek tartozásaikból, mint szerencsésebb bajtársaik.

Aki megsebesült a fronton az kaphat kitüntetést, sebesült pótlékot, vasuti kedvezményt, csak éppen speciális adósság elengedést nem.

Illetőleg, ha az állam azzal akarná honorálni a front sebesültjeit, hogy a saját zsebéből kifizeti adósságaikat, az ellen senki sem emelhet kifogásokat. De hogy jön a liberális párt ahhoz, hogy a sebesült földbirtokosok tartozását elengedje az esetleg szintén sebesült kereskedők zsebére?

VILÁG TÖRKE

Lehet-e rádióösszeköttetést teremteni a bolygók között

Írta: Giugliemo Marconi

Lehetséges-e a Mars lakóival beszélni, vagy pedig a közeljövőben még lehetetlen a drótnélküli összeköttetés megteremtése a Marssal? Van-e határa a rádió fejlődésének? Erre csak azt lehet felelni, hogy ha a Marson élőlények vannak és ezek legalább olyan intelligensek mint mi, akkor igen is elképzelhető, hogy egyszer majd rádió útján érintkezésbe léphetünk a Marslakókkal. A mai tudásunkkal már elérhetnénk ezt az eredményt, csak éppen az eszközeinket kellene tökéletesíteni. Az égitestek közötti rádióérintkezés problémája az eszközök tökéletesítésének problémája.

Pár nappal ezelőtt az egész világ rádióhallgatóihoz szóltam annak a napnak az emlékezetére, amelyen először történt drótnélküli beszélgetés az Óceánon keresztül. Ennek harminc esztendeje. Harminc évvel ezelőtt még azért kellett harcolni, hogy a világnak bebizonyítsuk, hogy a rádióhullámok számára nincsen távolság és hogy a rádióhullámok egymáshoz közelhozzák a világrészeket.

Harminc esztendővel ezelőtt Kemp és Paget barátaimmal Neufullandban dolgoztunk és a legrettenetesebb nehézségeket kellett leküzdeni, hogy az első óceánontúli beszélgetést lebonyolíthassuk. Hat napig szakadatlanul dolgoztunk, gázcilinderek, ballonok, üvegek, vevőkészülékek, cinklapok ott álltak rendelkezésünkre, de szükségünk volt még sárkányokra és ballonokra, mert anténáinkat a vihar megrongálta. A kísérletünket csak úgy hajthattuk végre, ha sikerül egy sárkányt felbocsájtani és nagynehezen sikerült is, noha ez az időszak a viharok miatt nem volt kedvező az ilyen kísérletekre. Hatszáz láb hosszúságú dróton eresztettük fel ezt a sárkányt. Ezután egy ballont eresztettünk fel, de ezt a vihar elragadta. Ballont nem használhattunk. Vissza kellett térnünk a sárkányhoz. Hat napi kísérletezés után december 12-én a heves vihar után elsodorta a sárkányt. Egy másik sárkányt eresztettünk fel és ez három óráig repült a levegőben. A kritikus pillanat, amelyre esztendőnkön át készültünk, elérkezett. Ugy beszélgettünk meg, hogy a Morse ábécé „S” betűjét fogjuk leadni, ezt a betűt azért választottuk, mert ennek az átvitele a legkönnyebb és mert a primitív készülék, amelyet akkor még használtunk, nem bírta volna ki a hosszabb jelzést.

Az órák lassan multak, tizenkét óra lett. A megbeszélte leadási idő... Készségszerű figyelemmel vártam, nem jött jelzés, végre tizenkét óra harminc perckor a fölvevőkészülék három ütéssel jelezte, hogy sikerült az első leadás az óceánon át. Ez volt a győzelem, de mégis vártam egy darabig és csak azután mertem barátaimat értesíteni. Odaadtam a telefont Kempnek és megkérdeztem, hogy hall-e valamit, Kemp világosan hallotta a jelzést: s, s, s. Anglia beszélt hozzánk Neufullandba. Meg volt a bizonyosság, meg volt az eredmény a rádió-hullám megszüntette a távolságot. Az Atlanti óceánon keresztül érkezett hozzánk ez a jelzés. Aztán egy darabig nem hallottunk semmit. Valószínűleg a drótok változó kapacitása miatt, mert a sárkányok változó magasságban repültek. De

Lapkiadó Rt.
 Str. Baron L.
 Telefon 9-77

egy óra mulva újra hangzott az s jelzés és azután egy egész napon keresztül hallottuk a jelzéseket.

December 14-én táviratilag értesítettem az olasz kormányt és társulatom igazgatóságát az eredményről. Ugyanazon napnak az éjszakáján elmondtuk egy újságírónak a nagy új-ságot és pár nap alatt az egész világ tele volt az új felfedezés hírével.

De most következett az igazi munka. Az angol-amerikai táviróvállalat monopol jogokat akart érvényesíteni a levegőre és pört kezdett ellenem. Az új-fullandi hatóságok mellettem foglaltak állást.

Harminc esztendő telt el azután. A rádió olyan nagy dolog volt, hogy már születése pillanatában sem lehetett megölni.

A Marconi társaságnak ma hárommillió font tőkéje van és ötezer alkalmazottal dolgozik.

A rádió fejlődésének nincsen határa. Ma már az egész földet átfogják a rádióhullámok és ma már azon dolgozunk, hogy kikapcsoljuk azokat a zavarásokat, amelyek az éterben a rádióhullámok továbbításánál támadhatnak.

Most az igen rövid hullámok jellegzetességeit tanulmányozom és máris nagyon érdekes eredményekre jutottam. Rájöttem arra, hogy ezeknek az igen rövid, magas frekvenciájú hullámoknak a tulajdonságai egészen mások, mint azoknak a hullámoknak a tulajdonságai, amelyek eddig dolgoztunk. A mérnökeink azt mondják, hogy 20-50 centiméteres hullámhosszon ezek a hullámok megölik a vonalukba kerülő kisebb állatokat. Még én nem próbáltam ezt ki, de azt tudom, hogy az emberi test hőfoka emelkedik, ha ezek a hullámok áthatolnak rajta. Most ennek az erőnek a titka érdekelt és remélem, hogy pár esztendő munkával meg fogom fejteni ezt a titkot.

Az energiák drótnélküli átvitelét már elértük, csak hogy a mai rendszerünknek az a hátránya van, hogy igen drága. Egy fél lóerő átviteléhez száz lóerő felhasználása szükséges. Így természetesen nem lehet praktikusan kihasználni ezt az eredményt és ezért arra kell törekednem, hogy a készülékeket tökéletesíthessem. Én nem utópisztikus álmok után futok, hanem azon dolgozom, hogy azt, amit már elértünk, praktikusán felhasználhassuk. Az erőátvitelre szolgáló még tökéletlen és tulságosan nagy készüléket kisebbé, jobbá, egyszerűbbé és olcsóbbá akarom tenni. Így áll a dolog a képátvitellel is, ami most tulságosan drága.

Harminc esztendővel ezelőtt még azt mondták, hogy bolond ábránd még csak gondolni is arra, hogy az óceánokon keresztül lehessen beszélni. A tények rácsáfoltak a kételkedőkre és nem lehet tudni azt, hogy harminc esztendő után nem lesz-e olyan természetes az egyes bolygók közötti rádióérinkezés, mint amilyen természetes ma az, hogy Newyorkot Párisban lehet hallgatni.

Dr. KULCSÁR ISTVÁN:

Bevezetés az individuál pszichológiába

Tartalmi kivonata: Az ősember lélekismerete. — Az egyén, mint célirányított egység. — A szervek fogvatékosága. — A „fiziológias fogvatékoság”. — A fogvatékoság létrejöttének tényezői. — A fogvatékoság-érzés kompenzációja, a személyiség fejlődésvonala. — Az ideges jellem. — A tehetség. — Gyerekkori hibák. — Idegesség és elmebaj. — Elzülés és bűnözés. — Szexualitás problémája. — A kutura. — Nevelés. — Az idegesség gyógyítása. — Önevelés. — Függelék: Az individuálpszichológia története.

Ára 98 Lej. — Kapható az UJ KELET könyvesboltjában.

SELECT MOZGÓ

Ezidők legnagyobb filmalkotása:

A levegő hősel (Dirigible)

Főszerepekben: Jack Holt-Fay Vray-Ralph Graves. Monumentális dráma, Amerika légi és tengeri haderejének közreműködésével! A merészség és technika remekműve! Kolosszális emberi alkotás! Filmek csodája! Nem tévesztendő össze hasonló című filmekkel! Kedvezményes és permanens jegyek nem érvényesek! Músonon kívül hangos hirdató: román-magyar feliratokkal! Monopol Emericus-film.

Konverzió — harctéri sebesülési alapon

A liberális párt nem vesz részt a konverzió részletes vitájában, de annak maradéknélküli kiterjesztését kívánják minden gazdára, aki a fronton megsebesült

Bucuresti-Bukarest, március 8. A liberális párt parlamenti csoportja ma délelőtt újabb ülést tartott, Duca elnökletével, aki ismertette a politikai helyzetet és rámutatott azokra a sikerekre, amelyeket a párt az eparchiális és egyetemi választásokon elért. Az értekezlet azután a konverziós javaslatról tárgyalt és elhatározta, hogy a liberális párt nem vesz részt a konverzió részletes vitájában. Ennek dacára módosítást fognak indítványozni, mely szerint a konverzió kiterjesztésük a birtok nagyságára való tekintet nélkül

mindazokra a gazdára, akik a fronton megsebesültek.

Az értekezlet ezután az ipartörvény-nyel és a főiskolai oktatásról szóló javaslatl foglalkozott, majd a szeszmonopólium ügyének megvizsgálására külön bizottságot küldött ki.

Foglalkozott az értekezlet a dunai konföderáció problémájával is, valamint az ezzel kapcsolatos sajtóhangokkal és hangsúlyozta, hogy a békeszerződéseknek minden terv mellett érinthetetleneknek kell maradniuk.

A tárgyi bizonyítékokkal szemben is állhatatosan tagad Gallovics Aranka

Egyáltalában nem akar tudni pénzhamisításról

Cluj-Kolozsvár, március 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Néhány nappal ezelőtt óriási feltűnést keltett Kolozsváron Gallovics Aranka letartóztatása. A pénzhamisítás leplezése kézzelfogható bizonyítékok alapján történt, mert Pop Sándorné lakásán megtalálták mindazokat a gépeket, amelyekkel az ezer darab százás bankjegyet készítették. Gallovics Aranka kihallgatása állandóan folyik a vizsgálóbírónál, eddig azonban Pop Sándorné még nem tett beismerő vallomást. A vizsgálóbíró a büntárral, Schrimf Frigyessel az irodában készítettett hamis százast, de még ezzel a bizonyítékkal szemben sem tört meg az állhatatosan tagadó Gallovics Aranka.

A százásokat a fogászati rendelésben

talált fémprezen préselték ki a hamisítók. Gallovics Aranka mind a mai napig fenntartja, hogy a prést nem használták másra, mint fogászati célokra. A vizsgálóbíró ekkor Schrimf Frigyessel működésbe hozta a prést és kifogástalan százasat préselt ki rajta, de Gallovics Aranka ekkor is fenntartotta előző vallomását. Egészen bizonyos, hogy Gallovics Arankát egyáltalán nem lehet beismerő vallomásra kényszeríteni és az egész vizsgálat ideje alatt tagadni fog. Ez természetesen nem befolyásolja a vizsgálatot, melynek számtalan bizonyíték áll rendelkezésére Gallovics Aranka bűnösségének kétségtelen megállapítására.

Tizenhatmillió lejre rugnak a kolozsvári pénzügyigazgatóság kifizetetlen nyugdíjhátralékai

Egy-két napon belül várják az akreditívok megérkezését. A pénzügyminisztérium még a februári nyugdíjakat sem fizette ki teljes összegükben, mert februárra csak három millióról érkezett kiutalás

Cluj-Kolozsvár, március 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint ismeretes, a kormány olyképpen rendezte a nyugdíjasok hátralékait, hogy a rendes, folyó nyugdíjakat minden hónapban fogják fizetni, míg az elmaradt nyugdíjakat egy összegben utalja ki a pénzügyminisztérium. Néhány nappal ezelőtt a bucaresti lapok azt a hírt közölték, hogy a pénzügyminisztérium utasította az ország pénzügyigazgatóságait az elmaradt nyugdíjakat kifizetésére. A bucaresti értesülések szerint a minisztérium a kifizetendő összegek akreditívjeit is megküldötte.

A sajtóközlemények hatására a nyugdíjasok nagytömege rohanta meg a pénzügyigazgatóság épületét, ott azonban azt a felvilágosításokat kapták, hogy a hírek egyelőre megmaradnak híreknek, mert a minisztérium nem küldte el a kolozsvári nyugdíjasok kiegyenlítéséhez elegendő akreditívket. Kolozsváron egyébként még a februári nyugdíjakat sem fizették ki teljes összegükben, mert minisztériumi kiutalás február hónapban csak hárommillió lejről történt.

Érdeklődünk a pénzügyigazgatóságnál, ahol azt a felvilágosítást nyertük, hogy a nyugdíjasok novemberi és decembri hátralékait még nem utalta ki a minisztérium, sőt vannak olyanok is, akiknek az állam még októberi illetményekkel is adós. A kolozsvári nyugdíjasok hátralékai október, november és december hónapokról meghaladja a 16 millió lejt, amelyet a pénzügyigazgatóság minden pillanatban kifizethet. A pénzügyigazgatóság mindennap várja az erről az összegről szóló akreditívét és ugyanakkor a februárról elmaradt nyugdíjak kiutalását is. Egy-két napon feltétlenül meg kell hogy érkezzen az akreditív és akkor úgy a februári hátralékokat, mint az október, november és decembri nyugdíjakat is kifizeti a pénzügyigazgatóság.

— Kétszázharminc kilométer hosszú csatornát épít a szovjet. Londonból jelentik: A szovjetkormány elhatározta, hogy Moszkvától a Volga felé hajózható csatornát építtet. A 230 km. hosszú csatorna építését még ez évben megkezdik.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, március 9.

Bukarest. 20: Hegedűszóló, Reger, Kreisler, Bach, Pugnani művei. — 21.15: Jazz zene.
Budapest. 9.15: Grammfón. 12.0: Kvintett. 17.25: Ostende jazz. 20.15: Koncert, utána cigányzene.
Bécs. 11.30: Koncert. 12.40: Grammfón hangv. 12.10: Szórakoztató zene. 17.50: Orosz nép- és cigányzene. 20.15: „Lachet Sie mit“ Karl Libal énekel és beszél.
Berlin. 21.30: Szimf. hangverseny.
Bajor Rundfunk. (München, Augsburg, Kaiserslautern, Nürnberg). 19.15: Citera. 22.45: Zenekari hangv.
Közép-német Rundfunk. (Lipsee, Drezda). 23.30: Szórakoztató zene.
Észak-német Rundfunk. 20.30: Wagner-est. 22.30: Táncczene.
Frankfurt. 19.45: Zongorahangv.
Varsó. 21.30: Kamarazene. 23: Táncczene.
Poznan, Kattowitz, Lemberg. 16.10: Grammfón.
Milánó. 20.30: Grammfón.
Palermó. 20.20: Grammfón.
Róma. 21: Opera.
Prága. 21.45: Koncert.
Kassa. 17.30: Operettek, hangosfilmek.
Brünn. 15.30: Énekhangv.
Bázel. 21: Zenekari hangv.
Osló. 20: Kamarazene.

Csütörtök, március 10.

Március 10-én, román idő szerint este 9 órakor állítsa be rádió készülékét a budapesti nagyvadó vételére. Szentáció koncertet fog hallani a budapesti Filharmonikusok és a legjobb dirigensek közreműködésével, Németh Mária fel-léptével.

Műsor.

1932. március 10-én este 21 órakor

A Tunégram-művek nagy hangversenye

a budapesti hangversenyzenekar és a Budapest fővárosi énekhar közreműködésével.

Dirigens: Zsolt Ferdinánd, a budapesti Zenekadémiá tanára.

1. Weiner Leo: Koncertino, zongorán előadja Kentner Lajos.
2. Erkel Ferenc: La Grange, ária a „Hunyadi László c. operából, előadja Németh Mária, zenekari kísérettel.
3. Hubay Jenő: Balettzene az „Alarc” című operából, előadja a zenekar Szünet.
4. Liszt Ferenc: Magyar koronázási mise. Benedictus.
Violinsolo: Hubay Jenő
Sopransolo: Németh Mária
Altsolo: Gere Lola,
Tenorsolo: Laurisín Lajos
Bassolo: Losonczy György
Ének- és zenekar.
5. Dohnányi Ernő: Rurallia Hungarica előadja a zenekar.
6. Goldmark Károly: Sulamith áriája a „Sába királynő” c. opera első felvonásából.
7. Bartók Béla: Első Suite, 1. és 5. tétel, előadja a zenekar.

Bukarest. 12: Grammfón. 17: Könyvnyű román zene. 18.10: Koncert. 20.20: Szimfónikus koncert. 21.15: Koncert. — 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Koncert. 12.05: Cigányzene. 16: Meseélután. 17: Mese-gazdasági előadás, 17.30: Bécsi dalok. 18.10: Angol nyelvű előadás. 19.10: Koncert. 20.15: Hangv. Utána időjelzés, időjárás, hírek, majd cigányzene.

Bécs. 17: Hangv. 19.40: Grammfón hangverseny.

Berlin. 19.30: Goethe: Faust c. drámája. 22.30: Táncczene.

Königsusterhausen. 19.30: Faust. München. 21.40: Hangv.

Lipsee. 19.30: Mesezene. Hamburg. 21: Brahms-dalok.

Breslau. 19: Esti zene. Stuttgart. 22.50: Táncczene.

Langenberg. 20: Könyvnyű zene. Varsó. 20.15: Könyvnyű zenekari hangv. Milánó. 21: Operaátvitel. Palermó. 21: Opera.

Róma. 21.15: Szimf. hangv. Prága. 21: Zenekari hangv. Kassa. 19.20: Esti hangv. Brüszsel. 18: Szimf. hangv. Devanry. 21: Katonazene.

Minden

Nagy izgalmat riktó színű pl Hitler más

Tizenharmadikán új közt választ a német választ; mert a szűkült, hatáskör nélküli éve nem egyéb, mint a tömegek előtt egymással szembenáll harca folyik. Brüning vesebben választás n el az elnökválasztást; tárgyalások, amelyek tak abban az irányban elnök hivatali idejét meghosszabbítsák. Ezé ként a nemzeti szociá hiusultak meg, mert é lé szélsőséges jelszavai ban a rajna-vesztfáli kai vonalát követi s v két legfontosabb pont és a polgári szabads nyomását csak úgy va kormányon van.

Berlin megsz rendetek bé

Talán kevesen tudják néhány héttel ezelőtt volt „rikító színű” pl hogy a rendőrség bár rom hónapig terjedhe helyezhet; hogy a kor bizonyos esetekben ne tiltani, hanem a nyon nélkül eldobozni, illet ni; hogy gyűlések beti folyóiratok eltiltására ha a rendőrség úgy lá nos rend és közbizto van stb. Az elnökvála jére ezek a korlátozás telnek, részben nem. Ennek érdekes oka polgár pszichéjében ke polgár igen sok minde türelmetlen intézkedés játékszabályainak be meg. Így például nem ges mozgalmat az a mari alkotmányt ugya mányának a 48. parag lyon kívül helyezték; nyodalmakat idézett v dekes elnökválasztást. Így nem maradt más h ni a választásba, amely hatalmasan megrázzák ság épületét.

Németo

A német birodalom kének közjogi hatáskör ekevény, ha úgy vessz eredményben az elnök politikát, mint a kor különböző gazdasági lanatnyi erőviszonyai mindenütt. Mégis, a lentősége túlnó a bel Németország Európa s lázas, ezt az egész vil érik S ezért nem érdek jelöltek és azt, amit ügyre vesszük.

Két rem komoly

Kezdjük a kilátástal üzemi ügyvéd, valamik jén szimpátiákat szer keves jogaim arra, hog szak. Ma, amikor az te jár körül, akad ma ber, aki rászavaz. Due berg-esoport (német n sisak-szervezet) muszá sisak-szervezet diszeln — Hindenburg köztár — Hugenbergék egy talá burg mint köztársaság ta végre az acélsisak monarchista programj het elvárni, hogy ugya elnök, aki esküt tett hozza vissza a bujdos ket... ámbár máshol és tott már a világ effél terberget állították tel lesnek”, lévén az acél is kaphat néhány m

Hindenburg, Hitler, Thälmann, Duesterberg, vagy Winter?

Nagy izgalmak előzik meg a március 13-iki köztársasági elnökválasztást. Berlinben újra szabad rítkító színű plakátokat ragasztani. A kommunista szavazatok a háborus kalkulációk mérlegén Hitler másodszor tette fel egyellen kártyára egész karrierjét

— Az Uj Kelet állandó tudósítójától —

Berlin, március hó.

Tizenharmadikán új köztársasági elnököt választ a német nép. Ezuttal valóban választ; mert a szükségrendeletekkel pótolta, hatáskör nélküli Reichstag már egy éve nem egy, mint kulissza, amely mögött, a tömegek előtt láthatatlanul, az egymással szembenálló érdekek élethálójára folyik. Brüning kancellár a legszívesebben választás nélkül intézte volna el az elnökválasztást; ismeretesek azok a tárgyalások, amelyek a pártok között folytak abban az irányban, hogy Hindenburg elnök hivatali idejét közmegegyezéssel meghosszabbítsák. Ezek a tárgyalások főként a nemzeti szocialisták ellentállásán hiúsultak meg, mert ez a párt, amely kifejezetten szélsőséges jelszavakkal operál, valójában a rajna-veztfáliai nehézipar politikai vonalát követi s valódi programjának két legfontosabb pontját: az új inflációt és a polgári szabadságok kíméletlen elnyomását csak úgy valósíthatja meg, ha kormányon van.

Berlin megszabadult a szükségrendeletek bélyegétől

Talán kevesen tudják, hogy Berlinben néhány héttel ezelőtt például még tilos volt „rítkító színű” plakátokat ragasztani; hogy a rendőrség bárkit, aki gyanús, három hónapig terjedhető időre fogságba helyezhet; hogy a kormánynak joga van bizonyos esetekben nemcsak újságokat betiltani, hanem a nyomdát is kárterítés nélkül elkobozni, illetőleg megsemmisíteni; hogy gyűlések betiltására, könyvek és folyóiratok eltiltására elégséges indok az, ha a rendőrség úgy látja, hogy a nyilvános rend és közbiztonság veszélyeztetve van stb. Az elnökválasztási kampány idejére ezek a korlátozások részben szűnnek, részben nem hajtják őket végre. Ennek érdekes oka van, amely a német polgár pszichéjében keresendő. A német polgár igen sok mindent eltűr, ha a félig ürügyes intézkedéseket a demokrácia jótételező szabályainak betartásával hozzák meg. Így például nem váltott ki szélsőséges mozgalmat az a tény, hogy a weimari alkotmányt ugyanennek az alkotmánynak a 48. paragrafusa által határon kívül helyezték; de rendkívüli bizonyodalmakat idézett volna elő, ha az esetleges elnökválasztást nem tartják meg. Így nem maradt más hátra, mint belemenni a választásba, amelynek izgalmai újból hatalmasan megrázzák a fiatal köztársaság épületét.

Németország Európa szíve

A német birodalom köztársasági elnökének közjogi hatásköre, ha úgy vesszük, csekély, ha úgy vesszük, kiterjedt. Végeredményben az elnök se követhet más politikát, mint a kormánya, amelyet a különböző gazdasági érdekesoportok pillanatnyi erőviszonyai határoznak meg mindenütt. Mégis, a 13-ki választás jelentősége túlnő a belpolitikai kereteken. Németország Európa szíve s ha ez a szív lázas, ezt az egész világ kormányai megérik S ezért nem érdektelen, ha az elnökjelölteket és azt, amit jelentenek, szemügyre vesszük.

Két reménytelen és három komoly jelölt

Kezdjük a kilátástalanokon. Winter, az üzemi ügyvéd, valamikor az infláció idején szimpátiákat szerzett magának. Ez kevés jogcím arra, hogy elnöknek választásnak. Ma, amikor az új infláció kísértete jár körül, akad majd néhány ezer ember, aki rászavaz. Duesterberg, a Hugenberg-esoport (német nemzetiek és az acélszak-szervezet) muszaj-jelöltje. Az acélszak-szervezet diszelnőke nem más, mint — Hindenburg köztársasági elnök, de Hugenbergék úgy találják, hogy Hindenburg mint köztársasági elnök nem hajtotta végre az acélszak-szervezet reakciós-monarchista programját. Végére nem lehet elvárni, hogy ugyanaz a köztársasági elnök, aki esküt tett az alkotmányra, hozza vissza a bujdosó Hohenzollernek... ámbár máshol és más formában látott már a világ efféle csodát is. Duesterbergert állították tehát „muszaj-Herkulesnek”, lévén az acélszak egyik vezére. Ő is kaphat néhány millió szavazatot, szá-

mitásunk szerint 3 millióal semmie esetre se többet.

Hitler Hindenburg mögött

Maradnának Hindenburg, Hitler és Thälmann, mint komoly jelöltek. A dolgok mai állása szerint Hindenburg újraválasztása igen komoly eshetőségekkel bír. Rea szavaz Brüning kancellár pártja (a centrum) s a polgári középpártok megmaradt tömegein kívül a szocialdemokrata választók egyrésze. Igen érdekes, hogy 1925-ben épp a szocialdemokrata párt volt az, amely a Hindenburg jelöltségét kíméletlenül támadta; épp ezért a párt nagy tömegeinél bizonyos levertség tapasztalható, amely könnyen bomlásra vezethet. Ugy számítjuk, hogy ha az első választási menetnél (ahol a leadott szavazatok abszolút többsége szükséges) nem is, de az áprilisi második menetnél újra Hindenburg lesz a köztársasági elnöke. Hitler jelöltsége is kényszerjelöltiség. Ha nem jelöltette volna magát, a

pártja sokmillió tömegei, amelyeknek állandóan a „végső győzelmet” jelenti be hónapok óta, elfordultak volna tőle. Viszont huzódzott a jelöltségtől, aminek érdekes oka van. Hitler nem volt német állampolgár és csak úgy jelölhetők volna, ha honosítják. A honosítás ebben az esetben csak „Dreh“-vel ment: követségi tanácsosnak nevezték ki a braunschweigi követségénél, amelyet rövid időn belül feloszlattak, mert szükségtelen kiadás. A követség ugyanis — Berlinben volt és a braunschweigi „érdekeket” képviselte Porsországgal „szemben...” Kinevezése alkalmával azonban Hitler esküt tett az alkotmányra, amelyet, ha az agitációjának hinni lehet, sohasem ismert el... Ha jóslunk szabad, Hitler másodikként fut be Hindenburg mögött, mintegy tízmilliónyi szavazatot számítva. Thälmann, a kommunisták jelöltje, semmi esetre se számíthat a megválasztására; erre maguk a kommunisták se számítanak. De az a nyolcmilliónyi szavazatot, amelyre kilátása

lehet (mert széles szocialdemokrata tömegek szavaznak rá ezuttal), a polgári köztársaság számára halálos mérget jelent.

A kommunista szavazatok a háborus kalkuláció mérlegén

Még nagyobb jelentősége van ennek a választásnak, ha az igen hamar esedékes új világháború lehetőségeit mérlegeljük. Németország, mint átvonulási terület és hadseregszállító az Oroszország elleni hadjáratban csak akkor vehető számításba, ha sikerül letörnie a kommunista mozgalmat. Erre, a jelek szerint, nincs nagy kilátása. S így a nyolcmilliónyi szavazatot sokszorozottan esik latba. Komoly mérlegelés szerint 1932 nyarára esedékes az új háború, amelyet láthatatlan kezek lázas sietséggel készítenek elő. A külpolitikai helyzet belpolitikai döntést követel. Ez a nyár talán elképzelhetetlen izgalmak nyara lesz...

Hitler alkonya

Nem zárhatjuk le ezt az elfemuttatást, mielőtt a Hitler-párt sorsáról nem szólnunk néhány szót. Hitler felfegyverzett gárdái puccsal fenyegetőznek arra az esetre, ha a vezérüket nem választják meg elnöknek. De Hitler veresége a szédületes gyorsasággal megnőtt nemzeti szocialista párt gyors bomlását jelenti s a csalódott kispolgári választók tömege nem fogja a puccsot támogatni. Hitler most másodszor tett fel mindent egy kártyára. Ez a hazárdjáték ezuttal egy szédületes politikai karriér végét jelentheti. J. P.

Nem lehet leszállítani a vasuti fuvardíjakat, mert a tarifaszakértő börtönben ül

Egy csernovitzi fuvarlevél irodája játszotta a főszerepet a milliók visszaféléseiben

Bucuresti-Bukarest, március 8. A CFR tarifabizottsága tegnap fontos ülést tartott, amelyen elhatározták a celluloid és papír szállítási illetékének leszállítását.

Holnap a bizottság folytatja tanácskozásait és ez alkalommal a cukor, répa és fa tarifáiról lesz szó. A munkálatok gyors menetét nagyban hátráltatja, hogy a tarifabizottság eddigi előadója Ioanid igazgatóhelyettes volt,

akit tudvalevően a nagy vasuti szállítási csalással kapcsolatban letartóztattak.

A CFR-nél felfedezett visszaélések ügyében egyébként a vizsgálat nagy energiával folyik. Kiderült, hogy főszerepet játszott a Feldmann testvérek csernovitzi fuvarlevél-irodája. A családok elkövetésének módja többnyire az volt, hogy a belföldi rendeltetési szállítmányokat úgy adták fel, mint-

ha azt külföldre akarnak szállítani és valamelyik határállomásra címelték. A fuvarlevelekkel azután jelentkeztek a CFR visszatérítési osztályában, amely az export-kedvezmények alapján megfelelő összeget, vagononként rendszerint 4000 lejűt utalt ki. A fuvarleveleket átlag 5-ször nyújtották be, mert kifizetés után visszakapták és akkor újból kiutaltatták.

Lőrinczy vallani kezdett a vizsgálóbíró előtt

Minden tranzakciójáról elszámol a viharos multu bankigazgató. A teljes beismerés után megvilágosodik a Lőrinczy-rejtély. Újabb kihallgatások is lesznek?

Cluj-Kolozsvár, március 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Lőrinczy Mózes bankigazgató ügyében már hónapok óta folyó vizsgálat néhány nappal ezelőtt kedvező fordulatot vett. Lőrinczy, miután hónapokon keresztül nem tudott elszámolni a keze között megfordult összegekkel, végre egyenesbe jutott és

sorra igazolja az összes tételeket, amelyeknek hovatartozásáról eddig nem akart vallani.

Hogy mi vezette Lőrinczyt arra, hogy végre töredelmes vallomást tegyen arról a vizsgálat vezetője sem tud számot adni. Eddig Lőrinczy állandóan azzal védekezett, hogy összezavarodott a számoknak abban a tömkelegében, amely ügyletei után a könyvekben hátramaradt. A védekezésnek ez a módja túlságosan is átlátható volt, mert nehezen volt elképzelhető, hogy Lőrinczy, aki a legjobb könyvelők egyike volt Kolozsváron és a felsőkereskedelmi iskolában is a könyvelést adta elő, ne tudjon kiigazodni a saját könyveléséből.

A Lőrinczy tagadása mögött nyilván családi kapcsolataival magyarázható szándékosság rejlett. Emlékeztet, hogy a bankigazgató szökése után apósától, György Győzöttől akarta megtudni a nyomozás, hogy hol vannak a milliók, amelyek Lőrinczy ördögös műveletei következtében elsikkadtak. György azonban nem akart választ adni és azt vallotta, hogy a levelet, amelyet Lőrinczy neki hátrahagyott, elvesztette. Ugyanakkor azonban kijelentette az egyik érdekelt előtt, hogy

a pénz megvan, de nem hajlandó elárulni, hogy hol, mert a pénz az egyedül maradt szeren-

esetlen gyermek nevelésére kell.

György tagadásaért letartóztatták és az ügyészségi fogházban el is töltött harminc napot. Lőrinczy hazatérése után azonban már nem volt Györgyre szükség, mert előrelátható volt, hogy a viharosmultu bankigazgató vallani fog. Lőrinczy azzal is kezdte vallomását a vizsgálóbíróval, hogy töredelmesen elmond mindent és részletesen ismertetni fogja a tranzakciókat, melyeknek során a milliók elvesztek. A vizsgálat szempontjából erre elsősorban azért volt szükség, mert Lőrinczy kezén magánosoknak egész vagyona tünt el és mert Lőrinczy magánéletében, egészen egyszerű életet élt, nagyon valószínű, hogy a pénzt nem költötte el, hanem befektetéseket eszközölt. Ebben az esetben pedig Lőrinczy pénzének meg kell lennie és a megkárosított „ügyfelek” visszalathatják az eltulajdonított összegeket.

A vizsgálóbírói irodában Lőrinczy most minden bonról elszámol. Számtalan kis üzlet bonyolódott le a keze között és minden kis üzletkötést egy papírdarab jelez.

Az eddig bizonytalan és zavaros Lőrinczy most a legpontosabban elmondja minden kis papírszeletre és a legrészletesebb felvilágosításokat adja arról, hogy hol vannak a pénzek.

Lőrinczy váratlan megtörése a vizsgálóbírói irodában is a legnagyobb feltűnést keltette. Ilyen körülmények között rövidesen fény derül mindazokra a részletekre, amelyek az eddigi vizsgálat folyamán még homályban maradtak. A vizsgálóbíró Lőrinczy újabb vallomása

után minden jel szerint újabb kihallgatásokat lát szükségesnek, amelyek feltétlenül kellene ahhoz, hogy Lőrinczy ügyében elkészüljön a perirat. Ezidőszerint Lőrinczy még nem fejezte be vallomását, de minden jel arra mutat, hogy a keze között átmert összegekkel pontosan, vagy legalább is megközelítő pontossággal fog elszámolni.

Beszélgést folytattunk a kérdésben Pastia Constantin vizsgálóbíróval, aki a következőket mondotta Lőrinczy új vallomásairól:

— Lőrinczy vallani kezdett és így rövidesen elkészíthetjük a vádiratot a messzeugró bűnygyben. Lőrinczy most már úgy látszik elhatározta, hogy vallani fog, mert minden kis papírdarab-bal elszámol. Valószínűnek tartom, hogy az a tudat kényszerítette vallomástételre, hogy mindaddig szabadlábra nem kerülhet, míg a legpontosabban ki nem mutatja, hogy hova fordította az elköltött összegeket.

Arra a kérdésünkre, hogy követni fogják-e Lőrinczy vallomását újabb kihallgatások, kitérő választ adott a vizsgálóbíró.

Hogy Lőrinczy vallomástétele után hogyan fog kialakulni az Oroszországot is megjárta és sokak által martirumban burkolt bankigazgató portréja, az éppen úgy a jövő zenéje, mint az, hogy miként fog kialakulni azoknak az embereknek a szerepe, akik a Lőrinczy-ügy anyagához a titkosatos háttérrel szolgáltatott. Annyi azonban bizonyos, hogy a Lőrinczy-rejtély ma közelebb van a megfejtéshez, mint valaha és a közeli hetek eseményei a Lőrinczy-ügyben újabb bizonyodalmakat ígérnek.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (30)

John Law, a pénzügyi varázsló

Történetírók és tudósok még ma is vitatkoznak afelől: szelthamos volt-e John Law, vagy apostol. Terveit és tranzakcióit mindenesetre egy apostol fanatizmusával és egy szelthamos lelkiismeretlen ségével hajtotta végre. Szenvedélyes kártyás volt, az akkori Európa összes kártyabarlangjait Velencétől Bécsig és Londontól Párizsig végigjárta, vagyonkat nyerve és veszítve. Ugyanakkor azonban olyan matematikai, gazdasági és pénz ügytechnikai tudás fölött rendelkezett, amellyel kevés kortárs dicsekedhetett. Egy asszonytörténetéből keletkezett párba miatt menekülnie kellett hazájából, Skótszorból és hétvéli kóborlás után került el Párizsba, ahol végre megtalálta a megfelelő működési terepet a maga számára.

Franciaország abban az időben valóban alkalmas volt a fantasztikus pénzügyi kísérletek számára. Az államkincstár tovább már nem titkolható eső szélén állott. Franciaország elvázott XIV. Lajos háborúinak sorozatában, a mértéktelel fényűzésben és építkezési örületben, amellyel a Napkirály milliárdos adósságokba sodorta az országot, ami végeredményben előidézte a későbbi szociális kirobbanásoknak.

Law pénzelmelete

Franciaországnak pénzre volt szüksége, pénzre minden áron, még ha az ördög-től is jön. Ez volt az a pszichikai pillanat, amikor John Law, ez a nagy varázsló hozzáfoghatott terve megvalósításához. Law nem indult neki minden felkészültség nélkül terve megvalósításának. Teljesen eredeti, mondhatni forradalmi pénzelmeletet dolgozott ki, amelynek felépítése és logikai okfejtése néhol bámulatosan precíz és meggyőző, csupán egy hibája van: a kiinduló pontja helytelen.

Law mindenekelőtt sikraszállt az angol metallista pénzelmelet ellen és abból a megfontolásból kiindulva, hogy a pénz forgási sebessége serkentőleg hat a termelésre, valamint hogy a forgalomban lévő pénzmennyiség döntő kihatással van az általános jólétre, azt hirdette, hogy a hitel is lehet a pénz forrása és ezért nemesfém fedezet nélkül is kibocsátható hiteljegy, vagyis papírpénz, amelynek egyenértékűnek kell lennie a fémpenzzel. A hitelt Law valami misztikus erőnek tekintette, amelynek forrása nem a teljesített munka értékesítéséből vetett hit, hanem a jövőben teljesítendő munkaeredmények valóságos eszközpótlása.

Law, a „szocialista“

Egyes történetírók egyenesen a szocializmus számára reklamálják Law pénzügyi elméletét, bár Karl Marx hevesen tiltakozott ez ellen. Kétségtelen azonban, hogy Law bizarr terveivel a munkát akarta felszabadítani „a tökély tyranizmusától“. Meg akarta törni a nemesfém urainak zsarnokságát és helyükbe „az eleven kincsek tulajdonosait“ a vállalkozói kedv, a feltaláló szellem és a munka uralmát akarta állítani.

Mindaz azonban csak jámbor elképzelés, vagy inkább hangzatos frázis volt, mert Law teóriájának megalkotásánál lényegében figyelmen kívül hagyta a munka hordozóját, a munkást és figyelmen kívül hagyta azokat a törvényszerűségeket, amelyek a munkaprocessusban és az értékek termelésében vaskövetkezetességgel megnyilatkoznak.

Law bankot alapít

Law még az akkori idők felfogása szerint sem tudta volna ötleteit reális formába önteni, ha nem szédítette volna meg az orleansi herceget azzal az ígéréssel, hogy ilyen módon meg tudja Franciaországot szabadítani közel hárommillió adósságától. A magas pártfogó keresztülvitte, hogy Law bankot alapíthatott, a Banque Generale, amelyet nemesokára állami intézménynek nyilvánítottak és így a bank jegyeit mindenütt fizetési eszközzül fogadták el, sőt az állami adójövedelmek behajtásáért is megbízták. A kamatláb, amely azelőtt 30 százalékos volt, a meginduló papírpénzbőség miatt 5-6 százalékra esett.

Mint hogy az állam hitellel igen győnygelében állott, a bankjegyek beváltását az ugyancsak Law által alapított Missisipi kereskedelmi társaság biztosította, amely tulajdonképpen Louisiana amerikai kolónia beaknázására alakult. Law, úgyesen tudta módját ejteni, hogy erről a társaságról

a legjobb hírek keringjenek különösen a várható óriási hasznokról, amelyek majd a részvényeseknek jutnak. A gyors meggazdagodásra vágyó francia közönség kapott az alkalmon és valóságos ostromot indított, hogy Missisipi-részvényekhez jusson. Law csak különös kegyképpel adott a kiválasztottaknak részvényt, ami a tömeget még jobban csábította, mindenki részt akart venni a fényes üzletben s a Banque Generale pénztárába csak úgy ömlött a jó, törvényes ércpénz a részvényekért.

Amikor a papír jobb az aranyból

A kamatláb esése különösen kedveltette ezeket a nagy jövedelmeket ígérő papirokat, amelyeknek a kereslet folytán rohamosan nőtt az árfolyamuk. Mint hogy az állam a beállított pénzbőségben sietett régi, drágább kölcsönöket olcsóbbakká konvertálni, azok, akik eddig az állam hitelezői voltak, inkább részvényeket vásároltak és a készpénzt valósággal megvetették az alacsony kamattörvény miatt. Egy hitelező például kardot rántott adósa ellen, mert az aranyban akarta őt kifizetni.

Polgárok és papok, nemesek és jó módú parasztek sodródtak az árral s a részvények nemesokára huszszoros árat értek el (500 frank nevérték helyett 10.000 frankot). Minden eredeti részvényes meghuszosozta vagyonát. Pénz is volt bőven. A bank tízszer annyi jegyet bocsátott ki, mint amennyi a tényleges ércpénz volt.

A közönséget az állam parancsa is spekulációra kényszerítette. Rendeletjese

rint senki sem tarthatott 500 livrénél nagyobb ércpénzösszeget magánál, azon elv alapján, hogy minden arany és ezüst az államé s a forgalom bankokkal táplálja magát. A részvényinfláció is olyan méreteket öltött, hogy az egymásután kibocsátott részvények értéke nyolcvanszorosán multa felül Franciaország nemesfém pénzkészletét.

A tragikus bukás

Az állami kényszer azonban lassanként bizalmatlanságot keltett a közönség körében. Az amerikai üzlet sem vált be s ennek híre terjedt. A várt nyereségek elmaradtak és a részvények ára csakhamar süllyedni kezdett. A gyanakvó közönség megostromolta a bankot és mint hogy ez nem tudott eleget tenni a bankjegyek beváltásának, a kormány rendeltileg szállította le a részvények árát név értékűre, egyben megtiltotta, hogy az állami pénztárak a bank jegyeit fizetésül elfogadják. Ez már a bukást jelentette, amely rövidesen be is következett. A bank nem tudott kötelezettségeinek eleget tenni, mire a kormány teljesen eltiltotta a bankjegyek forgalmát.

Law bankja csufosan megbukott. Az eredmény katasztrófális volt. A hitel megrendült az egész országban és az eszevesztett spekuláció ezren és ezren mentek tönkre. Ez volt az első nagy modern pénzváltás, amelyet az idezett elő, hogy nem ismerték sem a pénznek, sem a hitelnek közgazdasági jellegét és törvényeit. Hihetetlen mértékű korrupció és panamázás siettetta az elkerülhetetlen bukást, amelynek következményei elől Law csak pusztá életét menthette meg és mint szegény ember halt meg Velencében 1729-ben. Ugyanakkor azonban a királyi család tagjai, egyes főtisztviselők és tanácsosok óriási összegeket nyertek, mivel idejében realizálták részvényeiket, amelyeket az állami támogatás fejében zsaroltak ki Lawtól és így végeredményben főbűnösök voltak ennek a nagyszabású panamának, amelyért a korlátlan államhatalom volt elsősorban felelős.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

A Német Bank 1 százalékkal le szállította a leszámítolási és lombard kamatlábát

Berlin, március 8. A Német Bank tegnap összeült igazgatótanácsa rendkívül nagy jelentőségű határozatot hozott az eddig érvényben lévő kamatlábak leszámítolását illetően. Az igazgatótanács úgy a leszámítolási, mint a lombard kamatlábát 1 százalékkal le szállította. Így a Német Bank leszámítolási kamata 7 százalékos helyett 6, lombardkamata pedig 8 százalékos helyett 7 lett. A kamatlábaknak német gazdasági körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak.

A szeszgyárosok szervezetei élesen állást foglalnak a szeszmonopól törvény ellen

Egész napon át tartottak a megszervezések a szeszgyárosok különböző szervezetei között. A faexportörök a franciaországi fakivitel ügyében tárgyaltak Bukarestben

Bucuresti-Bukarest, március 8. (Az Uj Kelet tud.) A szeszmonopól-törvényjavaslatot, amelyet kedden nyújtottak be a kamarába, széles körben vitatják az érdekeltek. A romániai szeszgyárosok kedden értekezletre ültek össze a fővárosban a

törvény intézkedéseinek megtárgyalására. A tanácskozások egész napon át tartottak. A szeszgyárosok külön tartották meg értekezletüket, amelyen a szeszmonopólum javaslata ellen foglaltak állást azzal az indoklással, hogy a javaslat in-

Kezdők részére:

100 ujságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játsszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő metodussal elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszerű átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesíti, hogy a legzűlésebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen le szállítottuk, most csak 150 lej az UJ KELET könyvostályában

Könyvostályunkat átszervezzük

Ezért a raktáron levő könyveket olcsón kiárusítjuk:

Német nyelvű könyvek:	Ár
Nathan Asch: Der 22. August (Gyönyörű vászonkötésben)	150 lej
Ludwig Lewicochn: Gegen den Strom (vászonkötésben)	180
Max Nordau: Erinnerungen	180
Mendele Moicher Sfurim: Schloimale	180
Trumeldor: Tagebücher	150
Leopold Hiehler: Moses Mautner und Sein Sohn	90
Perez: Adam und Eva novellék	80
Jakob Klatzkin: Krisis und Entschcheidung kötve	60
Heinrich Margulies: Kritik des Zionismus I. II. kötet	40
Kreppel: Judentum und Judentum von heute	300
Szállítjuk utánvétellel, vagy az összeg egész portóköltés előzetes beküldése mellett (postabélyegben is.)	

tézkedései veszélyeztetik a borszeszgyártást.

Értekezletet tartanak a fővárosban azok a faexportörök is, akik a franciáromán kereskedelmi egyezmény értelmében a Franciaország felé irányuló romániai fakivitel bonolytják le. Az értekezlet a szerződésben kontingentált faexport mennyiségét osztja fel egyes cégek között.

Prágában újra felveszik a magyar-cseh kereskedelmi tárgyalásokat. Prágából jelentik: Csütörtökön a csehszlovák fővárosban újra felveszik a magyar-csehszlovák kereskedelmi tárgyalásokat. Csehszlovák részéről állítólag új irányelveket kapott a tárgyaló delegáció, úgy hogy az álláspontok közeledésének megvan a lehetősége.

Külföldi közgazdasági hírek. Hoover elnök aláírásával látta el azt a javaslatot, amely a Farm Board készleteiből 40 millió bushel búzát szán a munkanélküliek és az inséges farmerek segélyezésére. — Laval lett a német-francia gazdasági tanácsadó bizottság francia szekciójának elnöke. — Moszkvai jelentés szerint a szavjet 10.15 és 20 kopekes nikkelpénzt veret, mert állandó a váltópénzhiány az ezüst teaurizálása és beolvastása miatt, továbbá azért is, mert a nikkelpénzt sokkal nehezebb hamisítani. — Az Egyesült Államok külkereskedelme 1931-ben 1900 millió dollárral, a nemzeti jövedelem 16.4 százalékkal, a keresők fejenkénti jövedelme pedig 17.6 százalékkal csökkent. — A nemzetközi borászati nagygyűlés Tardieu jelenlétében ülésezett. A kongresszuson 25 állam s több nemzetközi intézet képviselteti magát. — Az adóügyi hatóságok újabb körözéseket adtak ki külföldre távozott adóhátalékosok ellen. — Az amerikai gabonapiacokon csekély vételkedv mutatkozik.

EGYESÜLETI ÉLET

Holnap, csütörtökön lesz dr. Tomaszoff Sarah fellépése. Az Arvagonközönség által rendezendő kulturstélyen, mely holnap, csütörtökön, 10-én este 9 órakor lesz az Iparkamara hangversenyteremben. Az estély kiemelkedő művészeti eseménye dr. Tomaszoff Sarah kiváló heber énekművész nő fellépése, akinek eddigi koncertjei Erdélyben óriási sikertelnyel járultak. Műsorán heber, jiddis és világi áriák szerepelnek. Kívüle fellép Hermann Katia zongoraművész nő szóló számmal, dr. Ligeti Ernő szerkesztő előadást tart. A zongorakíséretet Boskovic Sándor zongoraművész látja el. Műsor elővételi helyei: Bernát papírüzlet, Biró gyógyszerár, Grünwald és Steiner, Golya-áruház és Kishitelbank Rt.

Purimbál. A Brith Trumpeldor által hirdetett purimbál rendezése minően lehető áldozatot meg akar hozni kedves közönségének, hogy minél kellemesebbé, hangulatosabbá tegye azt. E szempontból vezetettve bevonta a Makkabea rutinizott rendezőségét és így közös erővel a Brith Trumpeldor és a Makkabea rendezik március 12-én este 9 órai kezdettel a KAC Klubban idej purimbáljukat.

Cionista dienst. A Zs. N. Sz. kolozsvári helyicsoportja ma, szerda este fél 9 órai kezdettel a City különtermében tartja meg heti dienstjét, amelynek keretében dr. Dénes László tart előadást.

Pártonkivüli

Pártvári a Dn

Tilea Viora szervezi

Cluj-Kolozsvár, Kelet tudósítójától. Vári távirati iroda kommunikációját juttatják gúnyhöz:

Ami Titulescu litika más vezetője óta nem sikerült a táborában. Párt egymás elleni harc nélkül közös szer nemzeti alapon a Résztvesznek ebb chemaristák, Dughisták, Goga hí Tepes liga hívei, tokon kívül álló, lalkozó diákság is lenes vezetőségén lyi Goga-csoport vezetőjét, dr. M lasztották meg el Vasile Vertan ch

Az országos ifjúsó feladatának tekozzék az Oroszba menekülő mol ság lemezárólása manifesztum meg Oroszországban é szái kifosztva m tonosan szenved kétségbeesetten mindenüket ottho mánia. De pus került megmenten módon lemezáról ikkal és gyermek rendítő dráma jé ként a Dnyeszter tragikumára fel egész civilizáció len áldozatok v igazságot kiált el állást első sorban meghallania, am tudomására hozn nak a Dnyeszter és fel kell hívni peit, akadályozzá és humanitás nev zalmakat.

A szövetség sárnap, március 1 órára nagygyűlés lozsvári Corso-m szavazandó határ gol, francia, német tiltakozás formájú összes kormányok tervenciót és orv

A nem mindenná hívás tehát arról sz lozsváron ifjusági k nek egyetlen célja ter partján történt szarlások ellen tilt lat az első percben kelti, hogy itt Gog

Étrendi előírás

Dr. Soós—Korányi kiadásban 150 Lei vár. — Horváth: orthopédiája 210 L vétel. — Kérje az Lei) és az „Orvos mutaványszár

Pártonkívüli politikai blokk, vagy Goga-párti manifesztáció?

Pártközi blokkot alakított a kolozsvári román ifjúság, hogy tiltakozzék a Dnyeszter-parti mérszárlások ellen

„A román ifjúság létrehozta azt, amit Titulescunak és a román politikának nem sikerült megcsinálni” — mondja a fiatal szervezet hivatalos kommunikéje. Vasárnap délelőtt a Corso Moziban tiltakozó ülést tart a blokk

Tilea Viorel dr., a Chemarea elnökének nyilatkozata szerint a szervezkedés lokális jellegű

Cluj-Kolozsvár, március 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) Az egyik kolozsvári távirati iroda kedden a következő kommunikét juttatta el szerkesztőségünkhez:

Ami Titulescunak és a román politika más vezetőinek hosszú évek óta nem sikerült és ezután sem sok sikerrel biztat, az megvalósult alig néhány nap alatt a román ifjúság táborában. Pártállásra és pártjaik egymás elleni harcaira való tekintet nélkül közös szervezetbe egyesült a nemzeti alapon álló román fiatalság. Részt vesznek ebben az alakulatban a chemaristák, Duca-pártiak, gheorghisták, Goga hívei, lupisták, a Vlad Tepes liga hívei, a cuzisták és a pártokon kívül álló, politikával nem foglalkozó diákság is. A szervezet ideiglenes vezetőségének élére az erdélyi Goga-csoport fiataljainak ismert vezetőjét, dr. Moldován Valér választották meg elnöknek, tikkár dr. Vasile Vertan chemarista.

Az országos ifjúsági szövetség első feladatának tekintette, hogy tiltakozzék az Oroszországból Romániába menekülő moldvai román lakosság lemeszárlása ellen. A kibocsátott manifesztum megállapítja, hogy az Oroszországban élő román parasztok száza ki fosztva mindenükből és folytonosan szenvedve az üldözésektől, kétségbeesetten elhatározták, hogy mindenüket otthagya, átjönnek Romániába. De pusztán életüket sem sikerült megmenteni, mert borzalmas módon lemészárolták őket asszonyaikkal és gyermekekkel együtt. Megrendítő dráma játszódik le naponként a Dnyeszter partján, amelynek tragikumára fel kell figyelnie az egész civilizációnak. A szerencsétlen áldozatok vére segítségért és igazságért kiált az égre. A segélykiáltást elsősorban a románságnak kell meghallania, amelynek kötelessége tudomására hozni a civilizált világban a Dnyeszter mentén történeteket és fel kell hívnia Európa összes népeit, akadályozzák meg a civilizáció és humanitás nevében a szörnyű börtalmakat.

A szövetség intézőbizottsága vasárnap, március 13-án délelőtt fél 11 órára nagygyűlést hívott össze a kolozsvári Corso-moziba és az itt megfogalmazandó határozati javaslatot angol, francia, német és olasz nyelvű tiltakozás formájában megküldik az összes kormányoknak, amelyektől intervenciót és orvoslást kérnek.

Goga sakkhuzása?

A nem mindennapi érdekességű felhívás tehát arról számol be, hogy Kolozsváron ifjúsági blokk alakult, amelynek egyetlen célja az, hogy a Dnyeszter partján történt oroszországi mérszárlások ellen tiltakozzék. Az alakulat az első percben azt a benyomást kelti, hogy itt Goga erdélyi párthívei-

nek akciójáról van szó, amelyet azonban az összes pártokból alakuló blokk jellegével láttak el. Tudvalevő, hogy Goga pártalakítási törekvései során hathatós propagandaeszköznek bizonyult az oroszországi románság helyzete és azok a mérszárlások, amelyekről egy héttel ezelőtt részletesen szá-

mult be a romániai sajtó. A kolozsvári blokk szervezkedése mögött így kézenfekvően Goga intencióit lehet sejteni és ezt a felhívást támasztja az is alá, hogy a mozgalom kezdeményezője, dr. Moldován Valér ügyvéd, egyike Goga Octavian legharcosabb erdélyi párthíveinek.

Ilyen körülmények között az érdekes alakulásnak az a színe, hogy Goga ügyes sakkhuzással saját szolgálatába állította azt a román ifjúságot, amely eddig különböző politikai pártok szervezeteiben helyezkedtek el, olyan pártokban is, amelyek éles ellentétben állnak Gogával, a politikussal. Így ezek az ifjúsági szervezetek tudtuk nélkül állottak Goga pártalakítási törekvéseinek szolgálatába.

Dr. Tilea Viorel nyilatkozata.

A kivételes érdekességű ifjúsági alakulat ügyében kérdést intéztünk dr. Tilea Viorel volt miniszter, a Chemarea elnökéhez, aki a következő információkat adta az alakulatról:

— Tudomásunk van róla, hogy a Dnyeszter-parti mérszárlások elleni tiltakozásban az összes ifjúsági szervezetek blokkot alkottak Kolozsváron. Ez a szervezkedés azonban egészen lokális jellegű és semmi összefüggésben nincsen pártpolitikai akciókkal. Az egész szervezkedés csak a vasárnap megtartandó miting megtartását célozza. Így a szervezkedésnek politikai jelentőséget tulajdonítani nem lehet.

Drákói ítéletet hozott a temesvári törvényszék a feketeszesz perben

Kun Richard, akit egy évre ítélték, elájult a súlyos ítélet hallatára

Timisoara-Temesvár, március 8. A temesvári büntetőtörvényszék ma hirdette ki ítéletét a hetek óta tartott feketeszesz-perben. Az általában marasztaló ítélet szerint Marin Cismarescu pénzügyi inspektort 1 évi és 9 havi,

Botia Victor pénzügyi ellenőrt 2 havi, Stoica Victor pénzügyi ellenőrt 1 év és 6 havi, Friedmann Albert szeszgyárost 3 évi, Dan Albert szeszgyárost 1 évi, Kun Richard gyárost, az Iparkamara alelnökét, 1 évi, Brunner Miksa vállalat-

kozót 1 évi és Michael Lothari gyárost 1 év és 3 havi fogházra ítélték.

Kun Richard, aki tudvalevőleg az erdélyi kereskedők szövetségének elnöke volt, a súlyos ítélet hallatára elájult.

Lindberghné a rádióban biztosította gyermekének elrablóját, hogy nem lesz bántódásuk, ha hazahozzák a kisfiút

Ujabb letartóztatásokat eszközöltek az amerikai rendőrségek. A banditák ismétellen levélben követelték Lindbergh-tól, hogy a váltságdíjat kifizesse

London, március 8. Az amerikai Connecticut állambeli Newhewenben elfogták Tony Meslot és a pennsylvaniai Bristolban őrizetbe vettek két férfit és két nőt a Lindbergh-fiu elrablásának gyanúja miatt. A rendőrség meg van győződve arról, hogy a nyomozás most fordulponthoz jutott.

Az amerikai lapok a legfantasztikusabb híreket kolportálják a gyermek holletéről. Egyes hírek szerint

a banditák repülőgépen Lindbergh villája felett keringtek s ejtőernyővel akarták lebecsülni a kisgyereket,

de aztán meggondolták a dolgot. Egy másik verzió arról tud, hogy a Lindbergh fiu már nincsen is Amerikában, mert a gonosztevők óceánjáróra szállottak vele s már utban vannak vele Európa felé.

A kétségbeesett anya rádióüzenetben fordult a gyermeke elrablójához.

Küldésbe helyezi, hogy korrekten fognak eljárni velük szemben és a vállalt kötelezettségeket teljesíteni fogják.

Ha a gyereket épségben visszaszolgáltatják, senkinek a gyermekrablás miatt bántódása nem esik.

A szülők különben arra kérték a hatóságokat, hogy egy-két napra szüneteltessék az óriási arányokat öltött nyomozást, mert abban a hiedelemben vannak, hogy a gyermekrablók éppen a nagy hajszától riadtak vissza attól, hogy a gyereket visszaszolgáltassák. Lindbergh reméli, hogy a nyomozás beszüntetése után érintkezést kaphat a banditákkal.

Newyork, március 8. A rendőrség állítólag ismeri a Lindbergh-fiu elrablóját. Feltevések szerint ezek egy csikági banda tagjai, akiknek a büntettnél mások is segédkeztek.

A szülők újabb levelet kaptak a ban-

ditáktól, amelyben azzal fenyegetik meg a házaspárt,

hogy felnégyelik gyermeküket, ha nem juttatják el hozzájuk kis címletű dollár-bankjegyekben a követelt váltságdíjat.

Spitale és Bitz newyorki bandavezérek a lapok értesülései szerint önzetlenül dolgoznak a gyermek visszaszerzéséért. Spitale a pennsylvaniai Mansfieldben van, ahol érintkezést keres az alvilág bandavezéréivel.

Vannay Lászlót, a magyarországi puccskísérlet szervezőjét hathavi államfogházra és lefokozásra ítélték

Budapest, március 8. A katonai bíróság kedden hirdette ki az ítéletet a puccskísérlet ügyében, amelynek részletei heteken keresztül foglalkoztatták a középeurópai sajtót. A szélsőjobb oldali elemekből rekrutálódott puccsisták egészen rejtélyes körülmények között szervezkedtek és a szervezet tulajdonképeni célja még a hadbírói tárgyalásokon sem tisztázódott. A katonai bíróság mai ítéletében bü-

nösnek mondotta ki Vannay László főhadnagyot a lázadásra való kísérletben és ezért hathavi államfogházra valamint lefokozásra ítélték. A feltűnően enyhe ítéletet az magyarázza, hogy bár a puccsista szervezkedés teljesen kimeríti az államrend elleni akcióbüntető kritériumait, a budapesti ügyesség nem küldte statáriális bíróság elé a puccs résztvevőit.

Tavaszi szöveteink

a legelőkelőbb kül- és belföldi gyárosoktól — a legdivatosabb, legváltozatosabb színekben, cégüktől megszokott, megbízható, jó minőségek, óriási választékban raktárra érkeztek.

Araink a jelenlegi viszonyokhoz mérten, versenyen felül állanak. 3 méter jóminőségű szövet teljes hozzávalóval

Már 600 leitől
kezdődőleg

Szász Odön
Schwarz Lajos Fia Posztóáruház R. T.
Str. Universitáti No.3. (Egyetem ucca 3.)

Étrendi előírások a gyakorlatban

Dr. Soós—Korányi tanárok könyve új kiadásban 150 Lei Lepageál Kolozsvár. — Horváth: A gyakorló orvos orthopédiája 210 Lei. — Postán utánvétellel. — Kérje az „Orvosképzés“ (30 Lei) és az „Orvosi Hetilap“ ingyen mutatószámát Lepageától.

yunkat
zük
yveket olcsón
könyvek:
rust(Gyö-
150 lei
den 180
en 180
Schloi-
180
150
fautner
90
vellék 80
d Ent-
60
k des
40
entum
300
y az összeg és
ildése mellett
ia.)

borszeszgyár-
fővárosban
kik a francia-
nény értelmé-
ányuló roma-
le. Az értekez-
tált faexport
és cégek kö-
a magyar-cseh
Prágából je-
szlovák fővá-
magyar-cseh
tárgyalásokat.
lag új irány-
elegáció, ügy-
lésének meg-

rek. Hoover
t a javaslatot,
teiből 40 mil-
unkanélküliek
helyezésére. —
gazdasági ta-
szekciójának
és szerint a
s nikkelpénzt
bénzhiány az
asztása miatt.
skelpénzt sok-
Az Egyesült
31-ben 1900
védelem 16.4
enkénti jöve-
és csökkent.
gyűlés Tar-
A kongresszu
etközi intézet
őügyi hatósá-
ki külföldre
ellen. — Az
ekély vétel-

ÉLET

z dr. Toma-
Árvagonzó
télyen, mely
este 9 óra-
ngversenyter-
dó művészeti
Sarah kiváló
pése, akinek
óriási siker-
er, jiddis és
Kivüle fellép
vésznő szólo
keresztő elő-
tet Boskovics
el. Músor
bírózat, Bíró
Steiner, Gó-
Rt.
mpeldor által
sége minden
hozni kedves
kellemesebbé,
E szempont-
kkabea ruti-
y közös erő-
a Makkabea
9 órai kez-
purimbálju-
Sz. kolozs-
a este fél 9
ilöntermében
melynek kere
előadást.

A gazdasági válság megoldása és a konverzió

Mi idézte elő a gazdasági krízist? Nem akarok a kérdés részletes fejtegetésébe bocsátkozni, egész röviden: a gazdasági krízist a racionalizált üzemek túltermelése és a fogyasztó piacoknak a minimumra való összehúzóerője, a közönség leredukált fogyasztóképessége idézte elő. Mindenki termel és nincs aki a termelt árut megvegye. A racionalizálás által ugyanis előállt az a helyzet, hogy az emberek milliói munkanélkül állanak, keresetük nincs, tehát nem vásárlóképesek. Kiadásaink mindnyájunknak meg vannak, de fedezet még a legszükségesebbekre sincs. Így jutottunk el a mai elviselhetetlen helyzetig. Ennek következtében lett ugyszólván mindenki fizetésképtelen, így lettünk mindnyájan hitelezőkből adósok és idejuttott a parasztság is.

Ezeket a bajokat segíteni nézetem szerint elszigetelten nagyon nehezen, vagy egyáltalában nem lehet. A jelenlegi helyzet szerint a polgárok 60-70 százaléka a legminimálisabb számítások szerint is el van adósodva, akár intellektuál, akár gazda. A segítség mindenkire nézve egyformán sürgős. Igazságtalanság az egyik polgári osztályt a másik hátrányára előnyben részesíteni akkor, midőn mindnyájan egyformán vérzünk. Mindegy az, hogy melyik ujját vágja le az ember, a kicsit, vagy a nagyot. Mind-egyiknél egyforma a fájdalom.

E bajon azonban okvetlenül segíteni kell. És erre a következő, nagyon igazságos alapot találok helyesnek. A mezőgazdasági birtokok, ingatlanok, ingóságok s általában minden érték az általános krízis következtében olyan arányban esett, amilyen arányban a krízis fokozódott. Erről a tényről a legprimitívebb ember is saját tapasztalatai alapján eddig is meggyőződhetett és ezután is meggyőződhetik. Ez volna az érem egyik oldala. Következik a másik, sokkal nehezebb oldala: a megoldás. A polgárok, elsősorban a gazdák, a többi polgárokkal együtt eladósodtak, abban az időben — mintegy három évvel ezelőtt — amikor az általános értékek pénzben kifejezve a mai, ugyanazon objektum duplája volt. Ha egy mezőgazda ingatlanra három évvel ezelőtt 100 ezer lej értékű volt, bármelyik bankban felvehetett rá 60 ezer lej kölcsönt. Minthogy akkor termékeinek eladása folytán arányos jövedelme volt, tartozásait rendezni tudta. Az általános értékek azonban szakszesszive estek s végül a mai nívóra süllyedtek, mikor is az a helyzet állott elő, hogy ha a régi adósságát rendezni akarta, egész ingatlanától meg kellett válnia, mert közben értéke annyira esett, hogy a kölcsön összegét is nehezen tudta kifizetni belőle. Eddig a mezőgazdára ilyen esetben a vándorbot és a koldulás várt. Ez igazságtalanság volna mert önhibáján kívül esett a bajba. Ezeket pedig segíteni kell. A kormány ezt is tervehette és így született meg a konverzió, amelynek azonban semmi előnye nincsen. Nem segít sem a mezőgazdának, sem másoknak, míg ezzel szemben aránytalanul nagy az összlakosságra hátráló kár és hátrány.

Azoknak a mezőgazdáknak, akik fizetési kötelezettségeiknek vagyunk teljes elprédálása nélkül nem tudnak eleget tenni, adósságuk 50 százalékát rendeltéleg írják le. Ehhez hasonlóan kell eljárni a többi adósokkal is. Az adósok anyagi helyzetét ábrázoló táblázatok elkészítésével jegyzőket és más közigazgatási tisztviselőket kell megbízni, akik a táblázatokat az illetékes helyekre juttatják el. A tartozások 50 százalékos redukciója mindnyájunkra nézve egyaránt fontos. Viszont épp olyan fontos a társadalom bármelyik osztályára a fenmaradó tartozások normális fizetése is. Miután mindnyájan termelők és fogyasztók vagyunk, elő kell mozdítanunk egymás termelő és fogyasztóképességét. Ugyanakkor, midőn a gazda normálisan teljesíti fizetési kötelezettségét, saját magának is további életlehetőséget adja meg. Ellenkező esetben lehetetlenné teszi magát épp úgy, mint a társadalom többi rétegei. Mert hiába termel a gazda, az iparos, a gyáros, ha nincsen aki megvegye a terméseit. A társadalom minden tagja egy láncszem és abból kikapcsolni senkit nem lehet anélkül, hogy az ne bontaná meg a gazdasági élet egyensúlyát.

A hátralevő adósságot, amely a feirás

folytán olymértékben csökkent, hogy fedezet van rá, nem kell konvertálni. Rendeltéleg rendezhető volna a minden kétséget kizáróan indokolt fizetésképtelenség, amely esetben a hitelezők prolongálásra volnának kötelezhetőek. A leírások miatt tulajdonképpen senkit károsodás nem érhet, mert az évekkal ezelőtt bankban elhelyezett készpénzösszeg arányosan emelkedett. Ha a bankban elhelyezett pénzt ingatlanba fektette volna a betétes, a mai napon az akkor vá-

sárolt ingatlan értékének csak a fele volna az övé, mert az ingatlanok árai 50 százalékot estek. Itt is egy kirívó igazságtalansággal találkozunk, mert egészen igazságtalan a betétes készpénz értékelkedése a többiekkel szemben. A dolog lényege az, hogy mindenki vagyónak reális értékét tudhassa magáé. Vannak egykor még virágzó egzisztenciák, akiknek ma még egy falatjuk sincs, áldozhatnak tehát azok, akiknek még van és akik még ma is hiteleznek. Nehogy azonban ez a forma a bankokat csődbe kergesse, rendeltéleg a betétek értékét is hasonló módon csökkenteni kell. Ilyen körülmények között mindenki meg lehet elégedve és senkit igazságtalan károsodás nem ért. Viszont a bajkon legalább is egyelőre segítve van.

Jakab Izsák (Kolozsvár)

Oroszország belsejébe telepítik a szovjet-moldoval román parasztokat

Kieven keresztül jelenti az *Universul*, hogy az orosz kormány parancsot adott ki az oroszországi moldva román parasztjainak, készüljenek fel, mert valamennyiüket beljebb szállítják az országba és helyülbe megbízható kommunista elemeket fognak a határszélre telepíteni. A lap szerint az orosz kormány ezt a kényszeritelepítést részint a legutóbbi sorozatos szökésekkel, részint azzal indokolja, hogy Románia antikommunista propagandát fejt ki a moldvai román parasztok között.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Os Walter Gers Gauchos Brazílieros világhírű humoros erőművészek személyes fellépte

Csütörtöktől napi 3 előadásban páratlanul grandiózus műsor kerül bemutatásra a Magyar Színház moziójában. A Színház vezetősége költséget nem kímélve három napra leszerződött a világhírű Os Walter Gers Gauchos Brazílieros humoros akrobata művészcsoporttal. A párizsi Trocadero ünnepelt művészcsoportja eddig még nem látott szenzációs, humoros mutatványokat mutat be, amelynek minden egyes száma valóságos ámulatba ejti a nézőt. Ezenkívül műsorán „A hétarcu ember” hangos film regény 8 felvonásban, a főszerepekben: Paul Muni, Marguerite Churchill és Lester Lonergon. Előadások csütörtök, péntek és szombat 3, 5 és 7 órák. Helyárak valamennyi előadás alkalmával: Földszinti ülőhelyek 25 lej, alsóerkélyülés 15 lej, felsőerkélyülés 10 lej.

A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este 9-kor: Maya (Operett-újdonosság, nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30 és 10 lej. Sorozatszám: 156.)

Csütörtökön este 9-kor: Fehér ló. (Operett-újdonosság, 6-odszor. Bérletszűnet. Sorozatszám: 157.)

Pénteken este 9-kor: Potyautas. (Operett-újdonosság nagyon olcsó, mozihely-

árakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 158.)

Szombaton este 9-kor: Nászéjszaka. (Operettregény új szereposztással, új betanulással. Kizárólag csak fellépőknek! Premierbérlet 24. Sorozatszám: 159.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Akácfaviatag. (Fráter Lőránd operettje. Mozihelyáraknál is olcsóbb jegyekkel: Párhely 5 személyre: 80 lej, minden földszinti jegy ára 20 lej, valamennyi erkélyjegy 10 lej. Sorozatszám: 160.)

Vasárnap d. u. 3-kor: Tatárjárás. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Sorozatszám: 161.)

Vasárnap d. u. 6-kor: Fehér ló. (Operett-újdonosság, 7-edszer. Sorozatszám: 162.)

Vasárnap este 9-kor: Bécs leghíresebb tánc- és balletegyüttesének, Bodenwieser Gertrudnak és társulatának egész estét betöltő előadása. (Világ attrakció! Premierhelyárak. Sorozatszám: 163.)

A Cluj Román Opera műsora

Szerda, március hó 10: Aradon: Traviata. Csütörtök, március hó 10: Déván: Tosca. Péntek, március hó 11: Clujon: Aida (N. Apostolescu és Tzico vendégjátékával.)

CORSO-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órák: A világsiker aratott Fehér apáca szenzációs filmnek második fejezete: A Fehér barát, festői szépségű filmek, Richard Voss legnagyobb alkotása, énekes, beszélő drámája. Az események a tiroli hegyek legpompásabb vidé-

kein és Rómában játszódnak le. Főszereplők: Charlotte Susa, Gustav Fröhlich, Theodor Loos, Lucy Englich és Fritz Albertin. Műsor előtt legújabb kísérő vígjáték.

Jön! Hangosfilm világszövege: Ramon Navarro-val Ben-Hur.

SELECT-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órák: Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órák: Pénteken 3, 5, 7 és 9 órák: Szombaton 3, 5, 7 és 9 órák: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák:

A Levegő hősei, monumentális filmalkotás, mely az amerikai tengeri és légi haderők közreműködésével készült. A merészség és technika remekel e filmben.

Szinkör-Mozgo műsora

Szerda és csütörtökön 3, 5, 7 és 9 órák: Nagy kettős műsor: I. Opium, Morphinum, Alkohol. Hangos, németül beszélő zenés attrakció 10 felvonásban, a főszerepekben: Janet Gaynor és Charles Farrell. II. Csodák színgete szenzációs expedíciós film 6 felv. Helyárak: 10 és 20 lej.

Csütörtök, péntek és szombat d. u. 3, 5 és 7 órák:

Személyes fellépte a világhírű Os Walter Gers Gauchos Brazílieros humoros erőművészeknek, a párizsi Trocadero ünnepelt nagy attrakciója, szenzációs, még eddig nem látott műsorral. II. A hétarcu ember hangos filmregény 8 felvonásban, a főszerepekben: Paul Muni, Marguerite Churchill. Helyárak: Földszinti ülő 25, alsóerkélyülők 15 és felsőerkélyülők 10 lej.

TRANIA-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órák: Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órák: Váloperes hölgy társadalmi dráma. Főszerepekben Corrine Griffith és Ralp Forbes.

ASTRA Mozgo műsora

Szerda, csütörtök és péntek: A román-magyar filmipar első filmje románul. A szerelem szava. Emma Romano, A. Lupescu, P. Constantin. A budapesti operai kórus közreműködésével. Nagyon fontos művészeti esemény.

APRÓ HIRDETÉSEK

Kelengyék készítése, gobelinvarrás, gép- és kézihimzés, montirozás, előnyomatás, csipkebevarrás, filéfüggönyök, terítők olcsón és szépen Fisch Böske kézimunkaszalonjában Cluj, Str. Gh. Baritiu (v. Malom ucca) 16. szám.

Kitűnő kóser koszt házhoz is kihordva, rendkívül olcsón. Str. N. Filipescu 6. első emelet.

Vadonutaj, 2700 lejért vásárolt gyerekkocsi 1500 lejért eladó. Cim kiadóban.

Egy alig használt komplett kőrifsa tele háló szobaberendezés, rugós matraccokkal együtt, elköltözés miatt nagyon olcsón eladó. Cim kiadóban.

Természetbeni revanchert lelkiismeretesen adna zongora, és kezdőknek német órántanító. Elena Căpăn, Regele Ferdinand 4. I. em. 6.

Mükedvelőknek purimra!

Szabó Imre egyfelvonásos tréfái

Telitalálat

ára előadási jogdíjjal 300 lej. Purimi ebéd ára előadási jogdíjjal 200 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya utján.

HIR

A spanyol Jeruzsálm

Király érkezett Jeruzsálm spanyol király! Ami nagy ujság a... Mert a zsidók...

Régen, nagyon régen...

Jára: zsidók és spanyolok...

A spanyol királyt...

Ferdinandnak hívták...

kor is, csak úgy, mint...

nak nevezte a világot...

lott a spanyol király...

„Vagy meghajtató...

kereszt előtt, vagy p...

... És a martírok...

a spanyol királyi ink...

rában. És hajléktal...

rei hömpölyögtek az...

Spanyolhon elűzött a...

pestis kísértésében...

his darabka hajléktal...

tiszta levegőt szívhát...

porától megfukidult tüd...

tán újra elinduljan...

kok és újabb otthonok...

Azóta nem láttak...

királyt.

Azóta nem találkoz...

spanyol királyok.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

HIREK

A spanyol király Jeruzsálemben

*

Király érkezett Jeruzsálembe. Spanyol király! Ami nagy újság a történelemben... Mert a zsidók régóta nem látták spanyol királyt.

Régen, nagyon régen, sok száz esztendővel ezelőtt, — találtak utoljára: zsidók és spanyol királyok. Ezt az utolsó találkozást így nevezték a történelem: spanyol inkvizíció.

A spanyol királyt akkor: Katolikus Ferdinándnak hívták. A zsidókat akkor is, csak úgy, mint most: — zsidóknak nevezte a világ. És akkor így szólott a spanyol király a zsidókhöz:

„Vagy meghajtatok nyakatokat a kereszt előtt, vagy pusztultok innen!”

„És a martírok ezrei véreztek el a spanyol királyi inkvizíció kínzókamráiban. És hajléktalan zsidók százai a hőmpölyögtek az országutakon. És Spanyolországban elűzött zsidai, éhhalál és kínos kísértésben könyörgöttek egy kis darabka hajlékért, ahol megpihentethetik véréz testüket, ahol egy kis tiszta levegőt szívhathatnak az országutortól megfektük tüdejükbe. Hogy aztán újra elinduljanak újabb hajlékok és újabb otthonok keresésére...”

Azóta nem látták a zsidók spanyol királyt. Azóta nem találtak a zsidók és a spanyol királyok.

Es úgy látszott, hogy soha többé nem látják egymást és hogy örökre elváltak utjaik...

A történelemnek és az emberi sorsnak azonban néha egészen különös és csodálatos találkozásai vannak, amelyek hihetetlen módon hazudolnak meg minden logikát és minden emberi számítást. De amelyekben mélyéges tanulmányok és sorsok nyernek beteljesülést.

A történelemnek és az emberi sorsnak ilyen paradoxonszerű összetalálkozásai az a királyi látogatás és az a vendéglátás, amelynek színhelye: Jeruzsálem, szereplői pedig: a zsidók és a spanyol király.

Alfonso, a spanyol exkirály tegnap délután Jeruzsálembe érkezett Muranda hercegnének a kíséretében. Lakosztályát a „Dávid Király” szállóban rendezte be, bejelentő lapjára pedig ezt írta: „Toledo hercege”.

Ötvenévesztendő után újra találkoztak a zsidók spanyol királlyal. És nem a zsidók mentek a spanyol királyhoz, hanem a spanyol király jött a zsidókhoz. És nem keresztes vitézekkel, páncélos ruhában, diszes paripán és vasdarázs sereggel jött a spanyol király, hanem egyszerű polgári köntösben, egészen közönségesen.

Jeruzsálemben jött Katolikus Ferdinánd utóda, akivel a történelem és a sors megjárta ugyanazt az utat, amelyen ötszáz esztendővel ezelőtt az inkvizítor-király ostora a zsidók ezreit hajszolta végig. A zsidók országába jött a spanyol exkirály, aki trónfosztottságában sehohsem találja hajlékát és akit Párisból — Londonba és Londonból — Jeruzsálembe vetnek az emberek mostoha hullámai.

Katolikus Ferdinánd elkergetett utóda, az elkergetett zsidó ősök utódai, akik keres hajlékot. „Toledo hercege”, a toledói zsidó mesterek és martírok emlékei talán vendéglátásra, ahol megpihentetheti fáradt testét...

A tegnapi katolikus Spanyolország detronizált királyja megismerte és megérezte: az évezredek zsidó sorsot. Ön maga sorsában. És talán ez a sorsközösség hajította Jeruzsálem felé Spanyolországban elűzött uralkodóját. A Szent Péter városba, ahol engedelmelődhet és vigasztalódhat, — a Sirmak Falánál. Ép úgy, mint sok száz esztendővel ezelőtt

Fischer József dr. referátuma a konverzióról, az állampolgársági és a szesz törvényről a Zsidó Párt végrehajtóbizottsági ülésén

A Párt erdélyi kongresszusára csak a bukaresti országos kongresszus után fog sor kerülni

Cluj-Kolozsvár, március 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Zsidó Párt kolozsvári végrehajtóbizottságának hétfői ülésén dr. Fischer József erdélyi pártelnök részletesen beszámolt a Zsidó Parlamenti Klub legutóbbi tevékenységéről. Ismertette azokat az akciókat, amelyeket a parlamenti klub az államgazdasági, a konverziós és a szeszmonopóliumról szóló törvényjavaslatok zsidó egzisztenciákat veszélyeztető panaszainak kiküszöbölése érdekében folyamatba vett. Különös gondot fordít a parlamenti klub az állampolgársági törvényjavaslatra és a parlamenti klub tagjai már is megkezdtek felvilágosító munkájukat az egyes parlamenti pártok vezetői között, hogy a zsidó egzisztenciáik ezreit fenyegető törvényjavaslat meglepetésszerű megszavazása elkerülhető legyen.

A végrehajtóbizottsági ülés beható vita után egy határozott, hogy a párt erdélyi kongresszusát az eredeti tervtől eltérően nem az országos kongresszus előtt tartja meg, hanem a május első napjaiban Bukarestben összeülő országos pártkongresszus után, amikor már birtokában lesz a végleges szervezeti szabályzatnak.

Spanyolországban ama kivetettjei, akik ehhez a Falhoz menekültek és itt találtak enyhülést és lelki nyugalmat a sok szenvedés és martíromság után.

A spanyol király találkoztott a zsidókkal. Nem a görnyedthátú, megtört páriákkal. Hanem az épülő zsidó néppel. Az épülő Zsidóországban, ahol nemcsak az üldözött zsidók találtak meg otthonukat, de a hajdani üldözők elkergetett utódai is vendéglátásra találhatnak. Mint például Alfonz király a Dávid Király szállóban...

Mert a zsidó néplelek nem ismeri a bosszút. A történelem azonban, — néha megbosszulja önmagát...

DANZIG HILLÉL.

— Továbbra is szesz időjárás várható esővel és havazással. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változó, szeles időjárás várható, egyelőre még némi hőmérsékletemelkedés, esővel és hóval. A hőmérsékelt Budapestben ma délután + 4 fok Celsius.

— Kilenc nő gyilkosát tartóztatta le a bécsi rendőrség. Bécsből jelentik: Az osztrák főváros rendőrsége tegnap veszedelmes kékszakállt tartóztattott le Franz Leitgeb személyében. Leitgeb nem kevesebb, mint kilenc nő megölését vallotta be. A borzalmas ügyben a nyomozás tovább folyik.

— Javul Ottó főherceg állapota. Párisból jelentik: A Havas távirati iroda brüsszeli jelentés szerint Habsburg Ottó herceg állapota javul. Vakbélirritációja miatt egyelőre még teljesen mozdulatlanul ágyban kell feküdnie.

— A zsidó Parlamenti Klub ezton kér mindenkit, aki a klub munkásságát igénybe akarja venni, hogy leveleikhez vagy laszbélyeget is mellékeljenek, kérvényeiket pedig felbélyegezve küldjék el, mert nem állanak rendelkezésére azok az anyagi eszközök, amelyek lehetővé tennék, hogy a portó- és bélyegköltéseket maga fedezze a választók ügyeinek intézésével kapcsolatban.

— A filmvilág hírei. Newyorkból jelentik: Lillian Harvey és a hollywoodi United Artists közötti tárgyalások megszakadtak, mert a berlini filmszínészno heti négyezer dollár fizetést kívánt amerikai filmszerződéséért. — A felgyógyult Tom Mix hat film eljátszására az Universalhoz szerződött. — A Fox hollywoodi filmgyár kétmillió dollárért megvette Noel Coward író három darabja filmzési jogát. — Hollywoodi jelentés szerint Greta Garbo a Grand Hotel c. filmben először fog filmen énekelni. — Upton Sinclair Wet Parade című regényét filmre viszik Amerikában.

Az erdélyi konferencia egyik főcélja az lett volna, hogy megszövegezzék az erdélyi álláspontot az országos pártprogrammal szemben. Minthogy azonban a Nagyváradon legutóbb megtartott vezetőségi ülés egyhangulag elfogadta dr. Ligeti Sámuel közvetítő javaslatát, amely precizozza a párttagság feltételeit, az erdélyi konferencia elhalasztotta a bukaresti kongresszusra, amikor is a kongresszuson kidolgozott végleges szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően ülhet össze az erdélyi konferencia.

Addig is Erdélyszerte folytatni fogja a propagandagyűlések megszervezését, a megyei szervezetek pedig a központi instrukciók alapján meg fogják tartani a megyei kongresszusokat, amelyek hivatva lesznek megválasztani a bukaresti országos kongresszus delegátusait.

Foglalkozott végül a végrehajtóbizottsági ülés a párt pénzügyi kérdéseivel is és elhatározta, hogy újból megkeresi a megyei vezetőségeket, hogy az ideiglenes költségvetésben reaguk rótt összegeket sürgősen befizessék.

— Sztrájkolnak a dijoni és bordeauxi jogászok. Párisból jelentik: A dijoni és bordeauxi joghallgatók rendőröknek az egyetemre történt vezénylése miatt sztrájkba léptek.

— Ellenforradalmi terrorista követett el merényletet a moszkvai német követségi tanácsos ellen. Párisból jelentik: Moszkvai jelentés szerint Twardowski német követségi tanácsos revolveres merényletje vállatása során előadta, hogy egy terrorista csoport tagja. Az volt a terve, hogy a merénylettel megnehezíti a szovjet helyzetét, mert feszültséget idéz elő a német-országi viszonyban.

— Még nem döntöttek az angliai szabdkikötők kérdésében. Londonból jelentik: Még nincs döntés az angliai szabdkikötők kérdésében. Emlegetik London, Liverpool, Southampton, Newcastle és Dower szabdkikötőkké leendő deklarálását. E kikötőkbe aztán vámmentesen lehet árut behozni a vámkülföldről, ha azt ismét a külföldnek adják el.

— Rendszeres postajáratokat kezd a Zeppelin. Berlinből jelentik: Március 20-án a Graf Zeppelin megkezd rendszeres délamerikai postajáratát. Május elsejéig a léghajó háromszor száll át az óceán felett Brazília postával s esetleg utasokkal tér vissza Friedrichshafenbe.

— Autós banditák garázdálkodnak Párisban. Párisból jelentik: A lapok követelik, hogy a rendőrség lépjen fel erőlyesen az autós banditák tulsűrűn előforduló garázdálkodásaival szemben. Az éj folyamán öt rablótámadást hajtottak végre az autós banditák és csak egy esetben üldözték a gonoszlovókat a rendőrök, de akkor sem fogták el a rablókat, mert azok revolverekből tüzzel árasztották el az üldözőket s egy rendőr súlyosan meg is sebesült.

— Vegetáriánus kutyák. Londonból jelentik: Egy angol középiskolai tanárnőt kéthónapi börtönrre ítélték el Londonban azon a címen, hogy az kegyetlen módon bánt el kutyáival. A vád szerint a tanárnő hosszú éveket egy régi parasztháznak az egyik szobájában élt 40—50 kutyával együtt. Ő maga a földre vetett pokrócon aludt és kizárólag főzelékfélével táplálkozott. Az nyilvánvaló, hogy a vegetáriánizmus még nem meríti ki a büntény kritériumait, de az angliai állatvédő egyesület azal vádolta meg a tanárnőt, hogy a kutyáit is kényszerítette a vegetáriánus kosztra. Egyébiránt az állatok olyan siralmas állapotba kerültek a fűköszttől, hogy az államügyész hathónapi börtönt kért a vádlott részére. A bíróság azonban tekintette vette, hogy a mániákus tanárnő bármivel is etette a kutyákat, mégis csak szállást és táplálékot adott azoknak hosszú éveken keresztül s ezért mindössze kéthónapi börtönnel sújtotta a vádlottat.

NAPRÓL NAPRA

A Vatikán és a Quirinal közt a kibékülés megpecsételésül kölcsönös rendjeleso hullott. A szentatya számos olasz politikust a Pius-rend nagykeresztjével tüntetett ki. Pacelli bíboros államtitkár pedig az olasz királytól az Annunziata-rendet kapta, más vatikáni főfunkcionáriusok pedig a Szent Mór-rend és a Szent Lázár-rendben részesültek.

A bécsi kerületi járásbírósg gyámság alá helyezte Lichtenstein Marica hercegnőt, aki nagy pazarlásaival, különösen azal, hogy drága toalettet vásárolt, óriási adósságokat halmozott fel. Gyámjául Lichtenstein János herceget neveztek ki.

Az amerikai Pensgrobeben gyufával játszó gyermekek felgyújtottak egy pajtát. A nagy szélben 135 ház, két templom és egy iskola leégett. Nyolc ember életveszélyes égési sebeket szenvedett.

Honoluluban a benszülöttek ismét bestiális támadást intéztek két amerikai nő ellen. A sziget amerikai lakossága ennek hatása alatt még erőlyesebben követeli, hogy Fortescue asszonyt, aki, mint ismeretes, agyonlőtt egy benszülöttet, bocsásák szabadon és szüntessék meg ellene az eljárást.

A berlini sörsztrájk véget ért és a sörbojkottban résztvett valamennyi vendéglő újból megkezdte a sör kíményését. A sörgyárak felmondott hátezer munkásukat visszavették, sőt fokozott üzemmel kezdték meg a munkát, hogy a kifogyott készleteket pótolhassák. A sörsztrájk a sörgyáraknak kétmillió márka kárt okozott.

Lengyelország nagyvárosainak alkalmazottai, hivatalnokai és munkásai — mintegy százezer ember — pénteken huszonegyórás tiltakozó sztrájkot rendezett a tervezett fizetésleszállítás elleni tüntetésül.

Az Ujhebridák szigetecsoporton nagy forgószél pusztított. A katasztrófának számos emberélet áldozatául esett és az anyagi kár is igen nagy.

A Volkssport csehszlovákiai német nemzetii szociálista sportegyesület feloszlátásával kapcsolatban Prágában és a vidéken számos házkutatást tartottak. Házkutatás volt több német nemzetii szociálista diák lakásán és a prágai német diákotthonban is. Több főiskolai halgatót a köztársaság ellen elkövetett bűncselekmény gyanuja alatt letartóztattak.

A bielefeldi bíróság betöréses lopásért vonta felelősségre Soult Frigyes kereskedőt és ennek feleségét. A tárgyaláson az asszony egyszerre letépte magáról a bluzát, borotvapengét rántott elő és a bíróság szemelattára felvágta balkarján az ütőerét. Orvosi segítségben részesítették. Ennek ellenére a bíróság az asszonyt tizenöt hónapi, férjét hathónapi fogházra ítélte.

Posenben egy hatéves kislány petróleummal leöntötte a ruháját és meggyújtotta. Csak nehezen tudták megmenteni a borzalmas tüzhaltól. A kislány kijelentette, hogy azért követte el tettét, mert megunta az életét.

VIDÁM SAROK

Egy kolozsvári polgár beállit az adóhivatalba:

— Szeretném megfizetni a jövedelmi adómat.

— Maga az első ember, akitől ezt hallom — mondja a hivatalnok.

— Hogy-hogy? Remélem mások is fizettek már előttem jövedelmi adót.

— Igen, de maga az első ember, aki szeretne fizetni.

Három törzsvendég alszók a kávéházban. Kohn folyton rosszul játszik és Blau minden kijátszásnál mérgesen kifakad:

— Az ördög vitte volna el az autót.

Ez több ízben megismétlődik. Grün megunja és megkérdezi:

— Mi baja van magának mindig az autóval?

— Az — feleli Kohn mérgesen — hogy amióta kitalálták az autót, azóta minden ló alszók!

ARCUS 9.
6dnak le. Fő-
Susa, Gustav
s, Lucy Eng-
Müsor előtt
k.
a: Ramon No.
müSORA
or:
or:
or:
mentális film-
kai tengeri és
ödésével ké-
technika reme-
müSORA
és 9 orakor:
Opium, Mor-
os, németül
10 felvonás-
Janet Gaynor
Csodák szí-
ciós film 6
0 lej.
at d. u. 3, 5
világhírű Os
Brazilieros
k, a párizsi
gy attrakció-
gy nem látott
ember han-
ásában, a fő-
ni, Margue-
k: Földszinti
és felsőer-
müSORA
lmi dráma.
Griffith és
müSORA
r első film-
zava. Emma
Constantin.
s közremű-
u művészeti
belinvárrás,
s, előnyom-
gönyök, te-
Böske kézi-
Gh. Baritü
s kihordva.
escu 6. első
olt gyerek-
kiadóban.
kórifa tele
matrácokkal
n olcsón el-
kiismerete-
nek német
Regele Fer-
nek
tréfái
at
0 lej.
díjjal 200
let könyv-

UJ KELET *Legújabb hírek*

Argetoianu beterjesztette a kamarában a szeszmonopóliumról szóló javaslatot

Briand emlékének hódolt a kamara mai ülése

A nagy francia halott tiszteletére kevesebb szenvedéllyel vitalkoztak a honatyák a konverzióról

„Nem az a fontos, hogy jó, vagy rossz a konverzió, hanem az, hogy szükséges“

Bucuresti-Bukarest, március 8. A kamara ülésén Briand emlékének hódoltak. A képviselők felállva hallgatták végig a gyászbeszédet. Pompei elnök a kamara nevében méltatta a francia nemzet nagy halottjának érdemeit. A kamara gyászát tolmácsolja Franciaországnak — mondotta — Románia nagy nyugati barátjának. A veszteség az egész emberiséget érte, mert Briand az egész emberiségnek szentelte életét.

A kormány hálával adózik Briand emlékének

Jorga miniszterelnök a kormány nevében csatlakozott a kamara gyászához. Arisztid Briand nagy és nemes francia volt és az egész világ gyászolja áll meg annak az embernek a koporsója előtt, aki annyit tett az egyetemes béke és kiegyezés ügyéért. Briand igazán az egész világ polgárainak szimbóluma és a maga egyéniségében megtestesítve ezt a fogalmat ajándékozta az emberiségnek. Az elhunyt nagy francia államférfi sok jót tett Romániával szemben is.

A pártvezérek részvétnyilatkozatai

Duca a liberális párt nevében beszélt. Megemlékezett azokról az időről, amikor Brianddal együtt dolgozott a Népszövetség és arról az aktusról, amellyel 1926-ban együtt írták alá a francia-román barátsági és szövetségi szerződést.

Gheorghe Bratianu az emberiség nagy harcosát méltatta Briand-ban, aki kitörhetetlenül beírta nevét a történelembe és mint világító fátyla mutatja a nemzetek közötti megérés útját.

Trancu-Jasi a néppárt nevében beszélt. Végigpillantott azon a rengeteg munkán, amelyet Briand végzett. Ez a rendkívüli ember tizenegyszer volt miniszterelnök és huszonötöszer miniszter. Ő a páneurópai gondolat gyakorlati megvalósításának felvetője. A béke misztikusa, ahogyan azt róla és Stressemannról mondták. Tardieu gesztusa, amellyel lehajolt és megcsókolta a halott Briand kezét, felémelkedés volt a béke eszméjéhez.

A zsidóság gyásza

Singer zsidó képviselő a Zsidó Párt nevében beszélt:

— Arisztid Briand halála alkalmából Románia zsidó lakossága mélyeséges gyászának ad kifejezést és ebben a pillanatban elküldi üdvözlését és szimpátiáját kifejezését Franciaországnak. Briand egyike a mai történelem legnagyobb egyéniségeinek. Briand a háború előtt a demokrácia soraiban harcolt és mindvégig megmaradt demokratának. Nagy szónoki tehetségével rendkívüli helyzetet biztosított országára és el tudta érni, hogy a politikuskok között elhíntse a béke magvait. Igazi hivatása és tevékenysége a háború után bontakozott ki. Azt érezte élete céljának, hogy a háború által agyongyötört emberiséget életre támogatja. Románia zsidó lakossága és az egész világ zsidó népe mély gyászt érez Arisztid Briand halálával, akinek nagy szerepe volt az utóbbi években a zsidóság történetében is.

Mihalache a nemzeti-parasztpárt nevében beszélt, majd Florescu a kamatellenes liga képviselője és Alexe lupista csatlakoztak a nagy francia halottat méltató szónoklatokhoz.

Folytatják a konverzió vitáját

Párperces szünet után Argetoianu pénzügyminiszter beterjesztette a kényszervegrehajtások felfüggesztéséről szóló törvény március 31-ig való meghosszabbítására vonatkozó javaslatot, továbbá a szeszmonopólium törvényjavaslatát is. Napirenden a konverziós vita első szónoka, Florescu, a kamatellenes liga képviselője volt, aki dicsérte a kormányt a javaslatot beterjesztéséért.

Nem pártok, hanem a szükség teremtette meg a javaslatot

Pamfil Seicaru csodálkozik azon, hogy a különböző pártok maguknak igényelik a törvényjavaslat apaságát. Noha ez olyan javaslat, amelyet a szükségszerűség ereje kényszerít ki. Beszél az alkotmányellenesség vádjáról. Az alkotmány nem olyan, mint a tizparancsolat, hogy azt ne lehessen megváltoztatni, hanem olyan, mint a ruha, amelyet esetleg bővíteni, vagy szűkíteni kell. 1928-ban már biztos kilátás volt egy olyan kölesőre, amely a konverzió finanszírozására elegendő lett volna, de a nagy newyorki bank-

krach mindent elrontott.

A bankárok a stabilizálás előtt rossz pénzt adtak kölcsön a mezőgazdáknak, most a stabilizált jó pénzt követelik vissza. Nem vitatja részletesen, hogy jó-e a törvény, vagy rossz, de az kétségtelen, hogy szükséges. Egyesek panaszkodnak, hogy tönkretesz a hitelt, amely pedig a civilizáció fontos eszköze. Sokszor megtörtént már, hogy a természet hatalmas ökle kénytelen volt ütni egyet a civilizáció valamilyen termékén. Argetoianu szembeszáll a váltótörvény szentségével, ez tény, de ha nem szállt volna szembe, talán tönkrement volna az ország. A belátó politikának a falu felé kell fordítani az arcát, mert a város is csak a falu jajszavát visszhangozza.

Ford munkanélküli munkásai megostromolták a detroiti üzemek gyárépületét

A rendőrség sortűzet adott a tömegre. Hat halott, harmincöt sebesült

Newyork, március 8. Ismeretes, hogy a detroiti Ford-üzemek a tultermelés miatt több ezer munkást bocsátott el. Ford munkanélküli munkásai között hónapok óta óriási az elkeseredés, mert a gyárüzem a munka felvétele után is a munkanélkülieknek csak egészen csekély százalékát alkalmazta. A munkások elkeseredése kedden valóságos forradalomban robbant ki, melynek során 4000 munkanélküli megostromolta a gyárigazgatóság épületét. A veszélyeztetett épület védelmére ötven rendőr érkezett a színhelyre. A rendőrség a munkássággal való összeütközés során sortűzetet vezényelt. Hat munkás holtan maradt a földön, harmincötön súlyosan megsebesültek. Ezután a rendőrség szuronyral szórta szét a tüntetőket.

A Népszövetség passzivitása miatt még mindig nem ült össze a sanghai békekonferencia

Titulescu hatalmas beszéddel támadta a Népszövetséget a japán-kínai konfliktus miatt

Páris, március 8. Meg nem erősített jelentések szerint Csang-Kai-Sek elfogadta a keresztény Feng kínai tábornokot. A hadművelési területen Sanghaitól nyugatra nagyjában csend van. Mindkét fél ma erősítéseket kapott.

14 ezer japán katona Wusungnál szállott partra.

Sanghai kínai negyedeiben feléledtek a japánellenes zavargások. A csöcselék számos japánt súlyosan inzultált. Többek sebesülése életveszélyes.

Genf, március 8. A népszövetségi főbizottságban Jen kínai delegátus panaszt tett, hogy a hatalmak teljes passzivitása miatt Sanghaiban még mindig nem kezdődtek meg fegyverszüneti tárgyalások.

London, március 8. Tokióban a betételesek runje miatt 7 pénzintézet fizetőkép-telenségét jelentett.

Genf, március 8. Titulescu tegnap a Népszövetség főbizottságának ülésén nagy beszédet tartott a japán-kínai konfliktusról. Titulescu a konfliktusnak a Népszövetség szempontjából fontos gyors elintézéséről beszélt, hangsúlyozva, hogy

a Népszövetség presztízse és jövő munkája nagyon sokat szenvedne, ha a békekonferencia a legrovidebb időn belül nem ül össze.

Kína és Japán nem vehetnek majd részt a jövőben bármely más államok közötti vi szályok elintézésénél, mert ki lesznek téve annak, hogy az érdekelt felek azt fogják mondani, hogy ők sem engedelmesskedtek a Népszövetségnek. Titulescu beszédét, amely a népszövetségi gondolat és a béke erőteljes kihangsúlyozásával végződött, nagy tetszéssel fogadták.

Kétszáz sebesültje volt tegnap a német elnökválasztási küzdelemnek

Berlin, március 8. Mint lapunk más helyén megírtuk, Németországban hatalmas méreteket öltött az elnökválasztási küzdelem. A Hitler-párt hatalmas propagandája mellett a legnagyobb elánnal a „Köztársaságvédő liga” fekküld a választási harcba. A liga tegnap a Lustgartenben nagyszabású választói gyűlést

tartott, amelyen háromszázezer ember vett részt. Az összetűzések elkerülésére hatalmas rendőri felkészültség vonult ki a gyűlés színhelyére és a szomszédos utcákat is a rendőri csoportok nagytömege lepte el. A gyűlésen résztvevő csoportok „Szavazzatok Hindenburgra” feliratu táblákat hordtak.

A rendőrkapitány egész idő alatt a régi császári kastély balkonján állott, hogy szükség esetén közbelépessen. A nagyszabású népgyűlésen a szociáldemokrata párt munkásai is felvonultak. Az egyik szociáldemokrata képviselő gyűjtő beszédben szólította fel a tömeget arra, hogy Hindenburgra adja le szavazatát, hogy ezzel lehetővé tegye Hitler megválasztását, mely a legnagyobb veszélyt jelentheti Németországra.

A rendőrség állandó permanenciája azonban nem volt elegendő ahhoz, hogy az összetűzéseket elhárítsa. Berlin különböző városrészein a hitlerista tüntetők többször is összeütköztek a Hindenburg-párti tömeggel. Az összeütközéseknek rendkívül sok sebesültje van. A sebesültek száma meghaladja a kétszázat. A birodalom különböző pontjain is napirenden vannak az összetűzések.

Rövidesen kiderül, hogy miért járt Titulescu Bukarestben

Bucuresti-Bukarest, március 8. A Világról azt írja, hogy Ghica külügyminiszter helyzete a napokban tisztázódni fog azokkal az okokkal együtt, amelyek Titulescut rábírták, hogy látogatást tegyen Bukarestben és tárgyaljon a politikai élet vezetőivel.

150 ezer font kártérítést követel a Stewart társaság az államtól

Bucuresti-Bukarest, március 8. Moutet, a Stewart-ügy döntőbírójának elnöke, hazautazott, mert a két fél eddig nem tudott megegyezni, hol folytassák le a tárgyalásokat. Az angol társaság egyébként 150 ezer font sterlinget követel elmaradt haszon címen.

Goga magyarázza nagyszebeni szavait

Bucuresti-Bukarest, március 8. Múltán Goga nagyszebeni beszédével kapcsolatban különböző hírek láttak napvilágot, az új pártvezér szükségét látta annak, hogy nyilatkozzék. Goga nyilatkozatában kijelenti, hogy szebeni beszédében rámutatott az Indreptarea cikkeire, amelyek az ország általános felháborodását vonták maguk után, más vonatkozásban azonban távol állott tőle az uralkodó személyét politikai küzdelembe belevonni. Ami a pártokat és a koncentrációt illeti, erről annyit mondott, hogy a tapasztalatok után nem hisz a pártok közötti megegyezés lehetőségében, legfeljebb 2-3 párt között jöhet létre egy részleges koncentráció.

Összeütközött két teher-vonat — meghalt három vasutas

Bucuresti-Bukarest, március 8. Az elmúlt éjszaka Fetesti állomáson két petróleum-vonat egymással összeütközött. A ciszternákból kifolyó nyersolaj meggyulladt és hatalmas lánggal ég. Az összeütközésnek három vasutas áldozata van.

— Halálos bányaművelés Igló mellett. Prágából jelentik: Igló mellett, Cenkow közelében egy kőbánya fala kőfejtés közben leszakadt. Három munkás a szász mázsa omladék alatt lelta halálát, egy meggyediknek sikerült idejekorán kimenekülnie a halálveszedelemből.

— Hatéves gyermeklányt akart feleségül venni egy 50 éves hindu. Londonból jelentik: Az ahmadabadi törvényszék a gyermekvédő liga intervenciójára az utolsó pillanatban akadályozott meg egy házasságot, amelyet egy ötvenéves hindu férfi hatéves gyermeklánnyal készült kötni.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. szám. Telefon 8.74

Taxa postală platite in numera No. 224.716-929

Baron L. Pop Telefon: 9-77. L. vonta 110, negye 600, egészévre 1 havonta 1, negye egészévre 10 do értékü valuta. H. szerint. Az „Uj Ké” bányási zsidóság Cikkeink utánnyo rás megjelesee

Max Wurmbr

Most, hogy ez a ne kákból átkerült a bü löje pedig egy pazariól a vacarestii bör felhánytorgatjuk egy brandt ur multját.

Nem mintha szemekis vezércikkkel megti De ez az ur egy b iszidó a román politik. Az „ingeschrieben antipatikus típusát.

Wurmbrandt anég Averescu marsallnak natori mandátum el zsidó közvéleményéne gaszkodását.

Dörgött a parlamet kor arról volt szó, zsidók, hanem román

És hallgatott, amiké lelkü elnézése mellet „sui generis” román

Mi annakidején, öt gikusán tiltakoztunk Wurmbrandt ur a zsi román parlamentben.

Az idő igazolt ben Mert egy Wurmbrá heti a zsidóságot.

Sem a parlament panamákban.

Vannay és a tö

Vannay László alati embert értünk. Azt a vezetet gründolt, hogy cca puccsal a széls biztosítsa Magyarorsz

Ez az egyetlen emb aki az utóbbi időben re káros büncselekmé megsem akasztották fe

De nehogy azt fe sajnáljuk ettől az egy egészen degenerált f moruságos életét.

Sőt, örülünk, hogy gyarorszagon egy emb feltőllenül felakasztan reálljon a társadalmi Végre.

Mert most már igaz sok akasztásból.

Most — természetes gondolunk.

Akik nem gründolnak akarják elfogni a kor akarják a Vérmézőre szes zsidókat, hogy ot löjék őket, hanem esse kot raboltak ki privát

Hát valóban vége nek.

Vannay László eset igen.

Végre diadalmasokd filozófiai mélyeségekbe

„A bitó olyan mért szárnyan egy ember f egész világ. Mily lenni...”

Szép embernek lenni Hiszen Vannay csak pott.

Ő volt az egyetleneg Igaz viszont, hogy ő zsidót akart felakaszt

A kéztsók

Emberi képmutatás, mad. Ime: Tardieu ke Briandnak, akít ő és I kormányból, mig őt, a pacifista volt. A heg Mahomedhez, hogy egy alakjában bocsánatot embertől, akinek életé nek békeakarattat keres

Sőt Tardieu fog be halott Briand temetés oroszlán fogja mélt

bányái érdemeit, aki e társával és egy hajdan könyösségével hitt abli